Nr. 10 (284) Tallinnas, teisipäewal 24. jaanuaril (6. weebruaril) 1912. Nr. 10 (284)

Tallinna Uudised

Tellimise hind:

	Aastas.	½ aastas.	¼ aastas.	1 kuu peale.
Postiga	3 rbl. 50 kop.	1 rbl. 80 kop.	1 rbl. — kop.	— rbl. 40 kop.
Ise ära wiies	3 „ [illegible] — „	1 „ 66 „	— „ 85 „	— „ 30 „
Wäljamaale	6 „ — „	3 „ 12 „	1 „ 60 „	— „ 65 „

Toimetus ja talitus:
Tallinnas, Suurel Turul nr. 16, raekoja all.
Telefon nr. 724. Postikast nr. 73.
Kirjade adress: Ревель, „Tallinna Uudised".
Peatoimetaja cand. jur. K. Päts'i kõnetund kell 12—1 l.

Hinnata kaasanded:
„Sutulisa", ilmub iga päew.
„Külaline", perekondlik pildileht, ilmub kord nädalas.
Suur adress kalender; illustatud seinakalender; raudtee sõiduplaanid ja 50 kop. juurdemaksu eest 1 kord kuus wann. adw. M. Pung'a toimetusel ilmuw õigusteadline ajakiri „Seadus ja Kohus".

III aastakäik. Ilmub igal teisipäewal, neljapäewal ja laupäewal. Üksik nummer 3 kop.

Balti kõrtside küsimus riiginõukogus.

Nagu juba waremalt teatasime, on joomise wastu wõitlemise seaduse eelnõu otsaga riiginõukogusse jõudnud, kus selle esialgseks läbiwaatamiseks iseäraline komisjon waliti, kes lähematel päewadel oma tööd algab. Komisjoni eesistujaks on kuulus parempoolne Durnowo, kuna komisjoni liikmeteks peale teiste prof. M. M. Kowalewski ja prof. Pihno on; nendest esimene oma wabameelsuse ja teine tagurluse poolest tuntud. Muidugi mõista, tuleb komisjoni ka Balti mõisnikkude kõrtsiõiguste kohta oma sõna öelda. Kudas komisjon waldade keelu-õiguse peale waatab, ei ole weel teada, kuid arwata on, et komisjoni enamus riigiwolikogu waatepunkti õigeks peab ja Balti waldadele kangete joodice müügi asjas keelu-õiguse jätab.

19. jaanuaril oli Eesti talurahwa saadik Terras riiginõukogu liikme prof. D. D. Grimmi jutul, kus muu seas ka Balti kõrtside-asi kõne alla tuli. Prof. Grimm seletanud saadikule umbes järgmist:

„Et Balti waldade keelu-õigus riiginõukogus maha kustutataks, seda karta oleks enneaegne. Joomise wastu wõitlemise seaduse eelnõu on ülerikliise tähtsusega ja peab kõiki riigiosasid puutuma. Kui nüüd Balti wallakogudele kangete jookide müügi-asjus keeluõigust ei jaetaks, siis oleks Baltimaa sellega arutuse all olewa seaduse-eelnõu alt wäljas ja eelnõu, kui ta kord seaduseks saab, ei wõiks kangete jookide müügi kitsendamiseks Baltimaal, kus kangete jookide müügikohad mõisate maade peal, midagi anda. Riiginõukogu saab sellega igatahes rehkendama ja Balti olusid silmas pidama.

Koguni teine asi on, seletanud professor edasi, kudas riiginõukogu üleüldse joomise wastu wõitlemise seaduse eelnõu peale waatab. Wõib ka wäga wõimalik olla, et terwe eelnõu sel kujul, nagu riigiwolikogus wastu wõeti, tagasi lükataks. Sarnasel juhtumisel ei wõi Baltimaa wallakogude keelu-õigusest muidugi juttu olla."

„Missugust osa saawad Balti parunid keelu-õiguse arutamise puhul riiginõukogu ringkondades etendama?"

„Minu arwates õige wäikest. Neid on kõigest kolm-neli, aga riiginõukogus liikmeid palju. Riiginõukogu enamus, õigugi ka tagurline, ei ole Balti mõisnikkude äraiganenud eesõigustele kaugeltki mitte armuline."

Lõpuks tähendanud prof. D. D. Grimm, et tema riiginõukogu üleüldisel koosolekul Balti wallakogude keelu-õigust kaitsma saab.

Ühes lähemas numbris saame riiginõukogu liikme prof. Koni arwamist Balti kõrtside küsimuse kohta awaldama. Prof. Koni on ühtlasi ka joomise wastu wõitlemise seaduse eelnõu esialgse läbiwaatamise komisjoni liige.

—an.

Peterburist.

Grammofoni plated.

Nagu omal ajal lehtedes seisis, soowitas sisemiste asjade ministri abiline Solotarew grammofoni platede wastu wõitlust algada, sest et nende platede abil politilisi kõnesid peetawat, mis inimesi üles kihutab.

18. jaan. kuulati senatis sisemiste asjade ministri abilise sellekohane ettepanek üle, kuid senatorite juures ei leidnud need põhjendused suuremat poolehoidmist.

Senatorid ei leidnud seda mitte, et grammofoni platedel raamatutega mingit sarnasust wõiks olla. Walitsusel on selleks küllalt abinõusid käepärast, et nende platede abil kõneldawate politiliste kõnede wastu wõidelda. Sellel põhjusel jäeti ka sisemiste asjade ministri ettepanek ilma tagajärjeta.

Ajaleht piltide jahil.

„Swet" jutustab, et „Peterb. Gaseta" toonud inglaste Peterburis wiibimise puhul ühe Inglise admirali pildi, millel muidugi admirali nimi ühes lühikese eluloo märkusega all olnud. Seal selgunud aga, et pildil mitte Inglise admirali nägu ei olnud, waid selle teenri oma, kes „Europa" wõõrastemajas lauatoga üles wõetud. Kui inglased pilti näinud, kelitanud see nendes õige lõbusa tuju.

Hermogeni asi.

Nagu lugejad juba teadwad, on piiskop Hermogeni wäljasaatmiseks juba mitu tähtaega antud, kuid Hermogen on praegugi, nagu wiimased pealinna lehed jutustawad pealinnas. Ka on neid, kes arwawad, et piiskop Hermogeni asi weel sugugi lõpetatud ei ole. Et ajalehed wiimasel ajal Hermogeni üle rohkel arwul teateid on toonud, siis on sinod oma wiimasel koosolekul pika seletuskirja awaldanud, milles Hermogeni ametist äraheitmise põhjuseid ametlikult teada antakse.

Munk Iliodor on praegugi weel kadunud, kuna politsei teda igal pool püüab üles leida.

Ka Tsaritsõnis on politseinikkude hulka suurendatud, sest kardetakse, et Iliodor sinna tagasi tuleb. Tsaritsõnis ustawat kindlaste, et Iliodor wõidu saab ja inimeste seas liigub jutt, et Iliodor lennumasinaga peatselt Tsaritsõni jõuab.

Sinodi määrused ära warastatud.

Sinodi ametnikkude hulgas walitsenud neil päewil, nagu Peterburist „Russk. Sl." teatatakse, suur ärewus. Peetakse kodusid ülekuulamisi ja koduste abinõudega aetakse ka uurimist. Keegi olla Hermogeni kohta käiwate sinodi määruste õige teksti ära warastanud ja selle asemele ära kirja pannud. Mispärast niisugune tegu korda saadetud, seda sinodi liikmed ei tea.

Piirimaade rahwustamine.

Minewa aasta lõpul walmistati mõne riigiwolikogu liikme poolt kawatsused, kudas wõiks makswaid linnaomawalitsuse walimiseadusi muuta. Nende kawatsuste eesmärk oli see, kudas wõiks 9 lääne kubermangus ja Tagakaukasias wenelaste-walijate arwu suurendada. Nende põhjal soowitati walimistel rahwusliste kuuriate süsteemi tarwitusele wõtta.

Nüüd pidas peaminister sisemiste asjade ministriga nõu, missugust seisukohta selle ettepaneku kohta wõtta.

Riigiwolikogu liikmete ettepanek tunnistati täitsa asjakohaseks, kuid selle täidesaatmiseks ei ole weel paras aeg. Sisemiste asjade minister arwab, et nende abinõude waral weel wenelaste hulka linnaomawalitsustes küllalt suurendada ei saa. Kui wenelasi tahetakse rohkemal arwul omawalitsusesse tõmmata, siis tuleks walijateringi laiendada, nagu see Poola linnade seaduse eelnõus on tehtud. Sellepärast tuleb sisemiste asjade ministri arwates enne kuuriate walimise süsteemi tarwitamisele wõtmist hoopis laiem ja keerulisem küsimus, praegu makswa walimisesüsteemi täieline muutmine, ära otsustada. See üleüldine küsimus olla juba 1907. aastast saadik ministeriumis päewakorrale tõusnud. Ta tuleb nüüd siis ka tõige pealt käsile wõtta. Õigugi et sellest küsimusest ammugi kõneldakse, et olla teda sisemiste asjade ministri arwates, küllalt hästi tundma õpitud. Sellepärast on teda tarwis weel põhjalikult ja kõigekülgselt läbi uurida. Sellepärast ei hakata praegu linnaomawalitsuste walimises eraldi mingisugusid uuendusi ette wõtma, waid linnaomawalitsuse praegune makswa seadus tuleb üleüldiselt läbiwaatamise alla.

Päewauudised.

Balti mõisnikkude eesõiguste asjus

oli Läti talurahwa saadik Karlsberg esmaspäewal 16. jaanuaril sisemiste asjade ministri Makarowi jutul. Minister wõtnud saadikut wäga lahkeste wastu ja kinnitanud wiimasele, et walitsus oma poolt Balti mõisnikkude ajalooliste eesõiguste ärakaotamiseks takistusi ei tee. Kahtlaw olla ainult, kas kolmas riigiwolikogu, kelle eluiga lõpule hakkab jõudma, üleüldse aega leiab kõne all olewat eelnõu läbi waadata, sest nagu teada, pole eelnõu praegu weel mitte komisjonisti läbi waadatud.

Laiemalt edaspidi. —an.

b. Walla weisker. Kõrgesaare wallawalitsus Hiiumaal on kubermanguwalitsusesse palwe andnud, et temale luba antaks ainult walla weiskerit ametisse panna. Weiskeri palk oleks 165 rubla ja kütteraha 15 rubla aastas, kuna preester Werlot weel oma poolt aastas 10 rubla lisapalka ja prii korteri annab.

*** Teaduslune õhtu Dr. P. Hellati auks.** 27. jaanuaril paneb Peterburi Arstideselts Dr. med. P. Hellati auks teadusline õhtu toime, kus ta tegewuse üle arstiteaduse põllul ettelugemisi peetakse.

a. Uus Eesti Põllumeesteselts. Jenisei kubermangus Eesti asunduses asutati hiljuti „Ostrowi-Karwastu Põllumeesteselts". Selts asub Ostrowi külas Krasnojarski kreisis Kiai wallas.

*** Koerte marutõbi.** Tudulinna wallas Rakwere kreisis on marutõbiseid koeri ette tulnud ja wald administratiiwliselt marutõbekardetawaks tunnistatud.

*** Uus raamatukogu.** Eestimaa seltsikasjade komisjonis on selts, nimega „Paide raamatukogu" registreeritud.

*** Leonid Andrejew Afrikas.** Wene kirjanik Leonid Andrejew sõidab nende päewade sees kaheks kuuks Afrikasse reisi peale.

*** Uus raamatukauplus.** Narwa kodanikule Pauline Osjasele on luba antud Rakwere Koski majas raamatukauplust awada.

mh. Kooliõpetajateselts Walgas. Septembrikuul m. a. asutasiwad kohalikud kooliõpetajad oma seltsi, mis neil päewil ülemal pool kinnitust leidis. 19. jaan. oli esimene koosolek, kus seltsi lähem tegewus ära määrati. Seltsi eesmärk on rahwast kaswatusteadusega tutwustada. Liikmemaks 3 rbl. aastas.

*** Politikas süüdistawate asi ära lõpetatud.** Pärnus wõeti politikalistel põhjustel omal ajal hulk inimesi wangi, kellest mõned hulk aega kinni istusiwad ja pärast lahti lasti. Nüüd, 20. jaanuaril, on lahtilastutele J. Piiskarile, J. Klaasile, H. Lagusele, H. Lorentsonile ja A. Kirikale teada antud, et nad eeluurimise ja politsei ülewaatuse alt wabastatud ja nende asi ära on lõpetatud. Teiste politika-asjus kahtluse all olewate asi tuleb arwatawaste märtsikuul Riia kohtukojas harutamisele.

*** Kadunud riigiwolinikku M. Schulzenbergi mälestuse austamiseks** on rahwawabaduse erakonna riigiwolikogu-fraktsion „Post." kuulmist mööda otsustanud surma läbi lahkunud kaaslase hauale pärga panna.

*** Naisõiguslased.** Tartu Wene lehe teatel on Tartusse naisõiguslaste selts asumas, kes Inglise naisõiguslaste eeskujul „ägedalt" töötama tahab hakata.

*** Haigemaja-rahade nõudmisest.** Liiwimaa kuberner on kõikidele Liiwimaa linnapeadele ja linnawanematele ringkirja saatnud, et haigemaja-rahasid walla liikmete eest, kes linnahaigemajas rawitsuse all olnud, mitte kohe wallawalitsuselt ei pea nõudma, waid enne kui seda teha, tuleb politsei kaudu haigemajaraha nendelt isikutelt enestelt, kes haigemajas rawitsuse all olnud, kätte saada katsuda, ja alles siis, kui politsei teatab, et üks ehk teine nendest isikutest maksujõuetu on, wõib nõudmisega wallawalitsuse poole pöörda.

*** Hiina töölised Baltimaal.** Nagu „Post." teatab, on Balti mõisnikkude seas mõte tõusnud põllutöölisteks hiinlasi tooma hakata. Esialgul tahetawat proowiks 300 perekonda tulla lasta. Ettewõtte eesotsas seisewat Wesneri mõisa omanik von Strick.

*** Wald, kus pidalitõbiseid.** Skuiti wallas Lätimaal on rohkeste pidalitõbiseid ja nende hulgas mitmed, kes pidalitõbiste haigemajast halwa ülespidamise pärast wälja on heidetud. Nüüd tahab wald enesele oma pidalitõbiste jaoks maja ehitama hakata ja palub ehituseks maakassast abi.

*** Saklaste arw Wenemaal.** Ajakirjas „Deutsche Monatsschrift für Russland" awaldab A. v. Gernet Wenemaal elawate saklaste hulga kohta järgmised arwud: 28. jaanuaril 1897. a. elas Wenemaal 1.790.489 saklast. Neist elas Europa Wenemaal 1.312.188 ja wiimasest Baltimaal 165.727, Poolamaal 407.274; Kaukasias elas 56.729 Siberis 5424 ja Kesk-Aasias 8874. 76,01% oliwad lutherusulised, 13,50% katolikuusulised, 1,97% juudid, 0,78% õigeusulised jne. Rohkuse poolest seisiwad saklased Wenemaa rahwaste hulgas 8. paigal. Suurwenelasi oli 55.667.000, wäikewenelasi 22.380.000, poolakaid 7.931.000, walgewenelasi 5.885.000, juutisid 5.063.000, kirgisiasi 4.084.000, tatarlasi 3.738.000, saklasi 1.790.000, leedulasi ja shmudisid 1.658.000, lätlasi 1.436.000, baschkirlasi 1.321.000, armenlasi 1.173.000, moldawlasi ja rumenlasi 1.122.009, mordwinlasi 1.024.000, eestlasi 1.003.000.

Seisuste järele oliwad saklastest: 1,80% põlised mõisnikud, 0,14% ametnikud 18,13% wäikekodanikud, 70,71% talupojad jne. 2/3 kõikidest saklastest elawad põllutööst. Linnades elas 418.533, maal 1.371.956. Peterburis elas 1897. a. 50.780, 1900. a. 48.495 saklast.

Oma rahwusest hoiawad Balti saklased teiste seast kõige wisimalt kinni.

*** 4½ protsendilised talurahwa põllupanga paberid.** Kõigekõrgema käsu järele 13. jaanuarist s. a. on talurahwa põllupangale luba antud 50 miljoni rublalises summas 4½ protsendilisi obligatsionisid wälja anda.

e. Siberi katk Eestimaal. Siberi katk ei taha ega taha Eestimaalt mitte lahkuda; ikka tuleb ette, et loomi siin ja seal selle tõbe kätte ära kärwab. Mõne päewa eest on, nagu politsei sellest hoiatuseks wallawalitsustele teatab, Harku wallas jälle üks loom ära lõppenud. Kui juba talwel Siberi katku juhtumisi ette tuleb, peab kartma et tõbi suwel suuremat wõimu wõtab.

p. Kõrwalteenistus wallakirjutajatele. Wallawalitsustele on ülemuse poolt ette pandud rahwa hulgas järgmisi wenekeelseid ajalehti laiali laotada: „Selski Westnik", „Rodnaja Strana" ja „Shurnal Semledeltsa". „Selski Westniku" tellimise peale olewat lubatud wallakirjutajatel 5 protsenti tellimiserahast enesele pidada. Kõik need lehed, mille tellimise kõrwal ka nende kättetoimetamist wallawalitsustele soowitud, on teatud sihiga ja abirahaga wäljaantawad lehed. „Selski Westnik" käib wallawalitsustele juba praegu hinnata. Tema hind on aga 2 rubla, nii et kirjutaja tellimise eest 20 kop. enesele saab. Kah teenistus!

*** Kerjuse matus.** Riia kreisis Selsau wallas maeti nende päewade sees kerjus nimega J. Tomas maha, kellest nii palju nodi järele jäi, et ainult matuste peale 700 rubla ära wõis kulutada. Pasunamäng jäi sellepärast ära, et mängijad kärede külmaga puhuda ei wõinud. Tomas oli enne surma walla waestemajas armuleiwa peal olnud.

*** Kunstiarmastusest wargaks.** Riia ringkonnakohtu süüpingis istus 20. jaanuaril s. a. 10-aastane realkooli õpilane Paul Ramsch. Et omale joonistusematerjali ostmiseks raha muretseda, oli ta möödaläinud aastal lihawõtte-pühade ajal Aleksander-Newski kiriku korjandusekasti lahti murdnud ja sealt 15 rubla ära näppanud. Mehike anti ema ülewaatuse alla.

*** Ühe kopika pärast.** 27. nowembril 1910. aastal oli 33-aastane Ed. Jugla kellegi Johan Petersoni Riias Jõe uulitsas sellepärast surnuks pistnud, et wiimane temale 1 kopikat, mis tal wiina ostmiseks puudus, mitte anda ei tahtnud. Nüüd 20. jaanuaril mõistis Riia ringkonnakohus Jugla 6 aastaks sunnitööle.

*** Abirahade andmisest kariloomade tõugude parandamiseks.** Põlluharimise ja maakorralduse peawalitsus on ringkirja teel kuberneridele teada andnud, missuguse korra järele walitsuse poolt kariloomade tõugude parandamiseks abirahasid antakse. 1) Abiraha saamiseks peawad semstwod, põllumeesteseltsid ehk muud asutused, kes loomatõugude parandamise oma ülesandeks teinud, maakorralduse peawalitsusele plaani, kudas nad oma ettewõtet täide wiia tahawad, ette panema ja tarwisminewatest kuludest poole oma kanda wõtma. 2) Lubatud abiraha antakse kohaliku kroonumaade walitsuse kätte, kust ta järk-järgult abisaaja seltsile wälja antakse, sellejärele kudas kulud seda nõuawad. Uut summat nõudma hakates peab selts niihästi kroonu abiraha, kui ka oma enese poolt määratud summade kulutuse üle kroonumaade walitsusele aruande andma. Abisaaja seltsi nõupidamistest karjatõu parandamise asjas peab põllutöö departemangu asemikku osa wõtma kutsuma.

*** Kole kurblugu.** Nende päewade sees wõeti Riias keegi nõdrameelne kinni, kelle juures olewad dokumendid näitasiwad, et ta Peterburist tulnud ja tema nimi D. Warsar oli. See oli hingepõrutaw sündmus, mis enne Riia sõitu tema perekonnas ette oli tulnud. Ühel päewal leiti tema 8-aastane poeg oma magamisetoas nööri otsas rippumast. Ta oli üles poodud. Poja mõistatusline surm oli isast nõnda läbi lõikanud, et ta warsti peale matusi, kust tema naine puudus, ära kadus, kuni ta Riiast leiti. Kui proua Warsarile Peterburisse teade tuli, et tema mees Riias hullumajasse wiidud, kihwtitas ta ennast seatsamas kohas morfiumiga ära, kust tema poeg ülespoodult leiti. Nüüd on uurimine selgeks teinud, et ema ise oma poja üles oli poonud, kui ka tema juures nisama kui ka oma mehe juures tuntawaid nõrgameelsuse märkisid markas. Ka lapse surnukeha lahtilõikamisel tuli ilmsiks, et tal tõeste waimuhaiguse margid juures oliwad.

mh. Ka alkoholi-ohwer. 20. jaanuaril tuli Walgas järgmine juhtumine ette: 26-aastane lihunikusell Reinhold Luther, kes enne suur alkoholisõber olnud, oli tahtewõimu pingutusega wiimasel ajal kaine eluwiisi omandanud. Tähendatud päewa õhtul oli ta jälle endiste joogisõpradega kokku trehwanud ja tubliste purjutama hakkanud. Kui ta öösel koju tuli, lõikas ta oma käesooned ja kõri noaga läbi. Õnnetu wiidi haigemajasse. Eluootust on wähe.

Ko. Iseäralised pulmad. Põllutööline S. tosis hiljuti omale Kloostri mõisa karjatüdrukutu eluseltsiliseks, kes mitte wähem kui 50 aastat wana on, S. ise on aga kõigest 20-aastane. 20. skp. sõideti õige algupäralise pulmarongiga Lihulasse laulatusele. Kõik hobuste woogad, ree-aisad, ja ka pulmalised oliwad punase paberiga ära ehitud. Kõige ees sõitis lahja hobusenoka ja lagunenud reega S. oma noorikuga. Ree peale oli taks lehmalüpsi-istet pandud, kus noorpaar peal istus. Aisa küljes helisesiwad kaks — aga lehmakella.

Ko. Õnnetus wiinawabrikus. 20. jaan. oli Lihula mõisa wiinawabrikus piirituse-plahwatus, kusjuures tööline J. A. oma pea ja silmnäo nii raskeste ära põletas, et tal nägemiselootust wähe on.

*** Jänese asemel inimest lastnud.** 16. jaan. õhtul läksiwad Wirumaal küla elanikud A. J. ja G.O. külast umbes paar wersta eemal olewa „Järwe" koha orasele jäneseid waritsema. Muidugi jäiwad nad üksteisest paraja laskmise maa wõrra eemale. Korraga nännud aga J. põesa ääres lahte wäikest kogu liikumas ja neid jäneseks pidades lasknud ta paugu, kuna aga jäneste asemel jalad paistnud, sest et wiimane olla oma waritsemise kohalt teisale läinud. Laeng tungis A.-le jalgadesse ja haawas teda nii raskeste, et hobusega pidi koju toodama ja kohe Tallinnasse arsti juurde saadetama.

Randlane.

*** „Ustawad" seltskonnategelased.** Frauenburist, Lätimaalt, teatab „Muhju Domas", et seal detsembrikuus kohalik põllumeesteselts oma liikmete hulgast neli meest wälja walis, kes daanlase F. käest tema suurt piimatalitust 12.000 rbl. eest pidiwad seltsile ära ostma. Selle asemel, et seltsi ülesannet täita, sobitasiwad nad lähedalolewate mõisaparunitega ühendust ja asutawad nüüd ühes nendega daanlase piimatalituse äraostmiseks aktsiaseltsi.

b. Suur wargus. Öösel wastu 17. jaan. warastati Narwa Juhkentalis Heinrich Adleri uurikauplusest sissemurdmise teel 2087 r. eest kuld ja hõbe asju ära.

Tänasel numbril on Wilde roman „Konsul Godari lapsed" 10. poogen kaasas.

Tähtsamate päewasündmuste kokkuwõte.

Tallinnas mitmes trükikojas ja kirjastuseärís läbiotsimised.

Tallinnas ei antud äri- ja kontoriteenijate ühisusele raamatupidam. kursuste luba.

Riigiwolikogus Holmimaa seaduse-eelnõu wastu wõetud. Üleminek paragr. kaupa arutusele.

Dr. Hellat 20. jaan. Sangastes maamulda paigutatud.

Pärnus mitme politikasüüdlase asi äralõpetatud.

Lancashires peetakse nõu suut lockaut wälja kuulutada.

Naisõiguslaste korratused Londonis.

Glasgowis sadamatööliste streik.

Telegrammid.

(Peterburi telegraafiagentuurilt.)

Streik Lissabonis.

Lissabonist 19. jaan. [illegible]ust wangiwõtmisi on toime pandud. Pommiplahwatuse läbi sai kesklinnas üks inimene surma, kaks raskeste haawata. Tööliste sündikatide ühisuses leiti pommiwabrik.

Parisist 20. jaan. Hawasele telegrafeeritakse Lissabonist: „Streigid Portugalis on lõppenud. Walitsus sai liikumise üle wõidu."

Esimesele Eesti asunduste laulupidule on weel järgmised laulukoorid end üles andnud:

28. Simbirski Karskusseltsi segakoor: 40 lauljat koorijuhataja kooliõp. A. Rooswaldt.
29. Kohala segakoor: 26 lauljat; koorij. kooliõp. E. Krik.
30. Aresi segakoor: 14 lauljat; koorijuhataja kooliõp. E. Eik.
31. Eistwere-Römme segakoor: 25 lauljat; koorij. kooliõp. M. Reisenbuk.
32. Saare-Odiwere segak.: 14 lauljat; koorijuhataja K. Moder.
33. Husõ-Kardonika asunduse segak.: 11 lauljat; koorij. kooliõp. J. Jarwer.
34. Kehra segak.: 18 lauljat; koorij. K. G. Wilberg.
35. Kabala-Laewa segak.: 30 lauljat; koorij. K. W. Kees.
36. Eesti Nooresooseltsi Nanna os. segak.: 16 lauljat; koorij R. Wahi.
37. Joala-Samotrasi segak.: 34 lauljat; koorij. kooliõp. A. Wiedemann.
38. Sömeru priitahtlik segak.: 30 lauljat; koorij. kooliõp. A. Sein.
39. Wotikwere segak. 16 lauljat; koorij. kooliõp. W. Weitbach.
40. Kaagwere segak.: 30 lauljat; koorij. kooliõp. J. Luckin.
41. Ädria segakoor: 22 lauljat; koorij. M. Männiots.
42. Wõnnu-Terrikeste segak.: 10 lauljat; koorij. kooliõp. E. Kreifeldt.
43. Luganuse Haridusseltsi kooli lastekoor: 80 lauljat; koorij. kooliõp. H. W.ski.
44. Woka segakoor: 17 lauljat; koorij. wallakirjutaja R. Krummar.
45. Põlula Kaiwajõe segak.: 18 lauljat; koorij. kooliõp. J. Konso.
46. Bugri Eesti asund. segakwartett: 4 lauljat; koorij. J. Wätson.
47. Jõhwi Haridusseltsi segak.: koorij. A. Parsmann.
48. Wõhandu segak.: 12 lauljat; koorij. kooliõp. J. Sell.
49. Borowenka Eesti asund. segak.: 14 lauljat; koorij. kooliõp. J. Roden.
50. Järwajõe segak.: 18 lauljat; koorij. kooliõp. Th. Koonukörd.
51. Wodana Eesti asund. segak.: 25 lauljat; koorij. kooliõp. R. Raudmund.
52. Sellesama asunduse lastekoor: 20 lauljat; koorij. kooliõp. R. Raudmund.
53. Waiwara segakoor: 25 lauljat; koorij. J. Weerbaum.
54. Tartu-Maarja kiriku segak.: 20 lauljat; koorij. K. Karlson.
55. Wõtsptowo Eesti as. segakwartett: 5 lauljat; koorij. kooliõp. A. Kilter.
56. Pinto segak.: 24 lauljat; koorij. W. Ahlbaum.
57. Welikije-Luki Eesti asund. segak.: 24 lauljat; koorij. kooliõp. J. Rinaldi.
58. Punase-Lagedi Eesti asund. segakoor (Kaukasias): 21 lauljat; koorij. köster-kooliõpetaja J. Kirtmann.
59. Gorbowo Eesti as. segak.: 12 lauljat; koorij. köster-kooliõp. H. Räamann.
60. Nowa Tuletõrjujate-ühisuse segak.: 30 lauljat; koorij. J. Beiseidt.
61. Sestroretski Eesti segak.: 20 lauljat; koorij. Raudheiding.
62. Sootaga priitahtl. segak.: 22 lauljat; koorij. köster A. Dard wskp.
63. Riisi karskusseltsi „Kindluse" segak.: 10 lauljat; koorij. A. Laasi.

Tänini on üstekokku (waremalt ülesantud koorid juurde arwatud) 59 sega- ja 4 lastekoori, kokku 287 lauljaga üles antud. Nendest on: kodumaalt 36 segakoori 743 lauljaga ja 2 lastekoori 51 lauljaga; wäljaspoolt kodumaad 23 segakoori 461 lauljaga ja 2 lastekoori 32 lauljaga.

Peterburis, 12. jaanuaril 1912.

Asunduste laulupidu toimekond.

Koondatud jõul ilmaturule wälja.

Üheks tähtsamaks edenemise tõukajaks ja jõuhoidmise abinõuks rahwaste majanduslikes tegewuses tuleb wiimase koondamist pidada. Koondamise hoog tungib ilmaturu nõuete sunnil ka neisse maadesse, kus senini peaasjalikult kohaliku turu nõuete järel talitati; otsaga on ka see uus wool meile jõudnud. Esimeseks sammuks sel teel tuleb Eesti ühispiimatalituste liidu „Estonia“ asutamist pidada, mille kinnitatud põhjuskiri juba Tartusse on jõudnud. Nii oleks lootuse järel wõi esimene kaup, mis meie juba oma jõul wõilsime otsekohe ilmaturule saata. Muidugi ei ole praegu weel selles asjas kaugemale jõutud, kui et kouba turulesaatmise koondamise asjus uue liidu põhjuskirjaga wõimalus on awatud laiemal alusel tööle asuda. Laiemal alusel seiswat ja ilmaturu nõudeid täitwat talitust oma wõi wäljasaatmises tuleb meil sel otstarbel algusest peale looma hakata.

Üheks ilmaturu tähtsamaks omaduseks on juba eelpool nimetatud koondamise-põhjusmõte. Kaupa ostawad mõned üksikud suured ärid wõi nende liidud kollu, ja muidugi päratu suurel mõõdul. Nii oli Berlinis 1894. a. ainult 133 suurt wõi-äri, ja ainult Bolle äri üksi müüs seal 1893. a. üle 20 miljoni liitri piima, mis umbes üks kuuendik Berlinis tarwitatawast piimast on. Niisugused suurärid wõiwad ainult siis täiel hool kaubelda, kui nende tarwis kaubamuretsemine niisama suurel alusel korraldatud on; kaupa ostetakse neile suurel mõõdul, ja see on iseäralise korralduse sunnitanud, nimelt ostetakse kaupa „latsete“ järel; on mitmesugused „latsed“, mille omadused kindlad on, ja niisuguste „latsete“ järele peab müüja oma kaupa ilmaturule saatma. See on otse loomulik, sest näituseks mõni äri, millele korraga tuhanded puudad wõid muretsetakse, et wõi ju iga puuda iseäraldi „latsele“ wõtta ja tema eest eraldi hinda määrata. Kauba ilmaturule saatja peab juba oma kauba suuremal mõõdul ühelaadiliseks muutma, nii et seda nähasaadetud „latse“ järel wõiks suuräridele müüa pakkuda. Mitmesugune wili segatakse suurtes aitades nii läbi, et juba suur kogu wilja ühewäärtusliseks muutub. Wõi, mis üksikute wähemate wõiwalmistajate käest saadud, töötatakse ilmaturu nõuete kohaselt ümber. Nii asutati 1896. a. Daanimaal Esbjergis (sadamalinn) õige laiale alusele rajatud wõi ümbertöötamise ja pakkimise ettewõte, milles umbes 100 inimest alati töötawad; igapäew lõigatakse seal 20—24 tuhat naela wõid parajateks tükkideks; pakkimise ruumides töötawad 70 naistöölist, kellel igaühel oma eriülesanne on täita; igapäew saadetakse sealt ka mitu tuhat naela steriliseeritud piima ja mitu tuhat muna Inglismaale.

Arusaadaw on, et seal laialt kokkutoodud wõi tema headuse ja muude omaduste järel suurteks kogudeks ümber töötatakse.

Tahame meie mõne oma kaubaga ilmaturule peaseda, siis peame juba ennast wiimase esimese nõude alla paenutama, nimelt oma kauba suurtes kogudes enam-wähem ühelaadiliseks muutma, muidu ei leia meie oma wõile, kui sellega ilmaturule peasemises algust teha, seal ostjaid. Selle nõude täitmine saabki asutatawale ühispiimatalituste liidule „Estoniale“ kõige esimeseks ülesandeks. Meie wõi tuleb nii ümber töötada, et ta kui suur kogu ühtlase omaduse ja hinna all ilmaturule wõiks teiste kõrwale wõistlema peaseda, ilma selleta on ja jääb meile ilmaturu kinni. Ühispiimatalituste liidul tuleb siis warsti oma tegewust õige laiale alusele rajada; tema peab selleks omale jäädawalt kindla asupaiga walima, kuhu ta oma ettewõtete tarwis wõiks sündsad ruumid ehitada. Nii tärkab kõige pealt küsimus, kuhu oleks meil kõige parem sarnasid ettewõtteid paigutada. „Postimehe“ ja „Päewalehe“ wahel on selle küsimuse kohta juba mitu korda mõtteid wahetatud. Esimene on Tartu poolt, teine kaitseb Tallinnat.

„Postimehe“ Tartu kaitse ei ole sugugi tõsiselt põhjendatud, palju rohkem paistab aga sealt püüd wastu Tartut igas asjas meie üleüldiste ettewõtete keskkohaks muuta selle peale waatamata, kas selle tagajärjel rahwa majanduslised ettewõtted wiimaks ei kannata. Ei nõuaks küll mitte pikemat seletust, kas see kilplaste tegu meelde ei tuletaks, kui meie ühispiimatalitused oma wõi pealsiwad Tartusse kottu saatma, et see seal ilmaturu nõuete kohaselt oleks ümber töötatud ja siis sealt tagasi sadamalinna saadetud. Nii pealsiwad siis näituseks Läänemaa, Saaremaa ja suurem osa teisi ühispiimatalitusi oma wõi mere äärest rohkem maa sisse saatma, et sealt ta jällegi edasisaatmiseks randa oleks weetud. „Postimees“ katsub küll Tallinna sadamat selle ettekäändega meie wõi wäljaweost ilma jätta, et seal praegu wõi wäljaweoks soowitawaid ruumisid ei leidu, need aga Riia ja Kuramaa sadamates leiduda. Peame siis tõesti oma wõid mööda raudteed oma rannast Läti piirkonna randa saatma hakkama? Isegi mitu kuud laewakäigu eest sulutud Pärnu sadamat arwab „Postimees“ wõimaliku olewat soowitada, mitte aga meie suurema linna, Tallinna, sadamat. Koguni õige küsitaw Mustwee-Pärnu raudtee toodakse suure lootusena Tallinna kahjuks ette. Meie arwame, et niisugusele alusele seatud wõistlus Tartu-Tallinna wahel wõi wäljaweo korraldamise asjus küll laiemat poolehoidmist ei leia, ja Tartul tuleb juba sellega leppida, et ta sadamalinn ei ole. Majanduslistes küsimustes osatakse juba ka meie rahwa hulgas tühiseid ettekäändeid tõsistest põhjendustest eraldada ja nii wõib küll rahulikult selle küsimuse nende otsustada jätta, keda asi kõige rohkem huwitab, muidugi sel tingimisel, kui otsustamisesi üle maa ühispiimatalituste esitajaid lastakse osa wõtta.

Teiseks mõtete lahkuminekut sünnitawaks küsimuseks on, kas peame kohe iseseiswalt ilmaturu poole oma wõid saatma hakkama, wõi oleks meil kasulikum ja soowitawam Soome piimatalituste liiduga esialgul ühendust otsida. „Postimees“ on niisuguse ühinemise wastu, selles meile nagu mõnda eestkostmist nähes. Peapõhjus on aga ka siin wist Tallinna mõju wastuseismise juurest otsida, sest Soomemaa wõi wäljaweoga ühinemine peaks ikkagi Tallinna kaudu sündima. Asjata oleks niisugustes küsimustes otsusi ainult põhjusmõtteliste harutuste najal teha. Peaseme meie ise otsekohe Inglise wõiturule, suudame seal oma jõul oma wõile head ostutingimisi nõutada, siis saadame oma wõi otsekohe sinna. Ei ole see mitte wõimalik, siis on meile muidugi kõige loomulikumaks wahetalitajaks Soomemaa piimatalituste liit ja Soome weo sisseseade. Wististe oleme küll sunnitud wiimast teed walima, sest nii üle öö päewa ei suuda meie wist küll mitte oma wõile nii häid eeltingimisi Inglise wõiturul nõutada kui seda juba Soomemaal on, kus selleks alguses suuri kulusid ühiskonna poolt on kanda aidatud.

Lõpuks wõiks tähendada, et kui nii suurte asutustega, nagu seda meie piimatalituste liit töötab saada, tegemist on, siis küll meil nii palju küpsust peaks leiduma, et mitte mööduminewate isiklikuste huwide järel otsusi ei tehtaks. Tartut ainult sellepärast kogu rahwa majanduslikste keskkorralduste asupaigaks muuta tahta, et ise seal tegew oled, see tähendaks mitte üle tänase päewa tulewikku otsustada: inimesed kaowad warsti, kuid asutuste iga on määramata ja selle järel tuleb ka nende tegewusele alust rajada.

Hermann Bang †

Hiljuti kirjutati meie lehes Daani kirjaniku Hermann Bangi ettekannetest Peterburis. Nüüd, paari päewa eest, tõi telegramm teate, et Bang oma reisil kaugel Amerikas Utah riigis 56 a. wanaduses järsku ära surnud.

Peterburis wiibides ütelnud ta muu seas: „Ma tean, ma tean seda kindlaste, et ma selle reisi pealt tagasi ei tule; ma tunnen seda nii selgeste, et selle reisi peal suren.“

Hermann Bang oli daanlane ja kandis Daani iseloomu iseäraldust — unistawat pehmust ja wäsimust. Daanlased on kulturarahwas, nad on seda juba ammu olnud, sellest tulebki, et nende juures juba wäsimust ja dekadence'i — kidunemist — märgata wõib. Bang ise oli wanast wäsinud suguwõsast, tema esisad oliwad riigimehed ja diplomadid. Oma romanis „Lootuseta suguwõsa“ (mis tänawu meie jutulisas ilmub) kirjeldada ta nimelt iseennast ja oma suguwõsa.

Juba Bangi wälimusest wõis märgata, et ta wäsinud, elu jooks wäsinud oli. Ta laskis seda wäsimust meelega wälja paista ehk koketeeris koguni sellega, nagu harilikult kulturalise decadence'i esitajad. Tema liigutused oliwad laisad, silmadest helkis iseäralik wäsinud iseloomu hõlk.

Hermann Bangi nimetatakse Daani Tshehowiks. Tema juttudes ei ole aga seda heasüdamlist humori, mis Tshehowi omades leidub. Bang on raskemeelsem kui Tshehow. Ta on pessimist läbi ja läbi. Kõik on illusion — ütleb ta — lootused, armastus, tõde ja idealid. Kas see wiieks elu tõde on, mis meie elame? Meie nimetame seda ilusaks sest et meie teist ei tunne. Elu ei ole aga muud, kui wõitlus tühiste, wäiklaste, igapäewaste asjade pärast; see on orjus, orjapõlw. Estatakse selle tungi tiibutusel, mis maailma walitseb. Süüdatse, sigitatakse ja langetakse hauda. Kõik on otstarbeta, ka kunst, sest ta sünnitab kannatust. Elus on ainult kaks asja: armastus ja surm. Armastus awaldab enamast waltses igatsuses ja isase looma metsikus hirnumises.

Bangi töödes on suguline armastus wäga tähtsale kohale asendatud, elu põhjusmõtteks määratud. Aga kirjanik ise näib seda mõtet wäbenewat, selle eest tagasi kohkuwat; ta näib ing hea kaewatuse saanud olewat, et meelelistele tundmustele ülewõimu anda. Ta ütleb tusagil: „Mis on armastus muud, kui ihade tundmine ja nende häbenemine? Kõikides suurtes maades on inimesi, kes armastuse kehalise külje ees piirita häbi tunnewad Nad saawad asketideks oma peene tundelikkuse pärast, neil on ihaldused, aga nad neawad nende ihade rahuldamist.“

Bang on üks niisugustest. Ta on kahtleja, ta näeb elu tõde, aga tema enese iseloom, mis enam hingest kui ihust koos seisab, räägib selle wastu.

Oma kirjandusliku maneeri, kirjeldamisewiisi, põhjendab Bang wäga hästi järgmise lausega: „Elu on liikumine.“ Ta kirjeldab elu tema woolawas mitmekesiduses, jutustab ja kirjeldab ilma peatamata edasi, kõiki iga päewase elu üksikasju, mis jututegelasi piinab, üksteise järele ette tuues, ilma millegi peal pikemalt peatamata. Bang on realist, impressionistlisel alusel, s. t. ta kirjeldab elu tõetruult, aga ühtlasi ka real-elu kajastust hinges.

Bangi kirjatööde arw on õige suur: need on romanid ja nowellid; kõige loetawamad on wiimased.

Bang on õige kirjut elu elanud, palju reisinud, wahete-wahel Berlinis, Parisis ja mujal teatri direktori kohta pidanud. Wiimasel ajal sai ta iseäranis ettekannete reisil laiematele ringkondadele tuttawaks. Tema ettekanded oliwad sellepoolest iseäralikud, et ta oma töösid ette lugedes kõiki tegelasi wäga elawalt kehastada suutis. Tema tundelik ja närwilik iseloom awaldas ennast siin kõige peenemal kujul ja awaldas kuulajate peale suurt mõju.

Peale romani „Lootuseta suguwõsa“ awaldame edaspidi Bangi tööde hulgast mõne nowelli.

Dr. med. P. Hellati matused Sangastes.

Puka jaama ees seisatawast rongist lahkus 20. skp. hommikul wõrdlemisi rohkel arwul sõitjaid: Peterburist, Tallinnast, Tartust oliwad mitmete seltskondlikste korralduste esitajad, kadunu omaksed ja isiklikud sõbrad teda wiimasele puhkepaigale saatma tulnud. Warsti oli hobuste jaamine korraldatud ja pakkesepaistese waikse talweilmaga algas sõit üle walendawate lumelagendikkude ja metsaga palistatud tintude kadunu omakste poole, kuhu Dr. med. P. Hellati põrm juba päew enne oli pealinnast jõudnud. Tee wiis kadunu „Sawi“ talust mööda, mis testamendi järel selleks on määratud, et sinna Dr. med P. Hellati nimeline puhkepaik wanematele Eesti kirjanikkudele, kunstnikkudele, seltskonnategelastele ja arstidele oleks awatud. „Sawi“ talu on umbes 6 wersta Puka raudteejaamast eemal, teda ümbritsew loodus oli oma talwe-ehtes meeldiw armas: kenad kingad, millel talu mets kaswab, ümberringi lainetaw pind, mis inimeste elusemetega üle külwatud. Tundub, et Eesti seltskonna toetusel ühn sellest algatusest, mis kadunu Dr. med P. Hellat oma wiimastel tundidel teinud, wõiks tõeste waikset puhkepaika neile luua, kes oma elu-ajal rahu ei otsi ega waranduse korjamist tähtsamaks ülesandeks ei ole wõtnud. Sügawal südame põhjas on kadunu ikka meie kultura edenemist kandnud ja selle asutuse loomisega on ta näidanud, et see õige ei ole, kui tõendatakse, nagu oleks tema kodumaalt kauemat aega eemal elades kodumaast ära wõõrdunud. Kadunu wiimase tahtmise järele peab see talu wõõrandamata tema nimelise asutuse omaks jääma, sinna tulewad puhkepaigaks kõik tarwilised hooned ehitada, wiljapuu-aeda suurendada ja talus kaunis eestujulik majapidamine sisse seada, nii et see sellepoolest ka teistel taludel eeskujuks wõiks olla. Talu wäärtus tõuseb 20 tuhande rubla ligi, sest et tal ligi 20 dessatini ilusat metsa on.

Waikselt jõudis matjate rong leinatalu õue, kus kadunu omaksed juba tiirstu teelewalmistamist korraldasiwad. Juba eemalt heitsiwad walge lume taga jemalt ise ree peale seigutatud pärjad, mis kadunule wiimaseks austamisemärgiks oliwad kaasa saadetud. Palju ja wäga mitmelt poolt oli pealinnas meie unustamata tegelast austatud. Pärast lühikest soojendamist ja kehakinnitamist lahkes talus asuti uueste sõidurnestadele, ja waikne rong, mille ees kadunu põrm ja temale annetatud mälestusepärgade kogu tasa liikusiwad, algas oma teekäiku Sangaste surnuaia poole. Teel tuli uusi saatjaid juurde, nii et rong õige pikaks wenis. Mõtteid äratawa oli see waikne sõit imeilusal ja nii kodumaalisel tuntawal talwemaastikul. Ülewal selge sinine taewas, mis puhtate wäljade lumewoltide sinakates warjudes wastu helkis; igal pool tõsine rahu, mis nii hea tundub pärast linna-elu kärarikast eneseawaldamist. Nii oli sünnis tõsist tegelast, kelle elu täis tööd oli, tema wiimasele puhkepaigale saata. Allaweerew päikene kui oas lumega kaetud surnuaial kaswawate puude latwu, kui wiimaks waikne leinarong surnuaiale jõudis.

Pae sisse oli haud raiutud, milles Dr. med. P. Hellati põrm enneiahkunud omaksete kõrwal pidi puhkama. Lühikene waimulik talitus, mis kohalik köster toimetas, jõudis warsti lõpule; siis algasiwad wiimased jumalagajätmise kõned. Kõige esimesena lähenes tahtsele hauale Dr. med. H. Koppel, kes kadunuga ühel ajal ülikoolis oli wiibinud, temaga kuni eluõpuni endist sõprusesidet, kõigi eluwintsutuste peale waatamata, oli edasi põiminud. Kõneleja juhtis tähelpanekut selle peale, mis kadunu kui arst oma enneaegselt lõppenud elu jooksul on suutnud korda saata: tema põhjapanew ja uusi radasid ajaw töö pidalitsde asjus, tema osawõtmine arstide korralduste loomisest ja tema kõige tähtsam Eesti rahwale kirjutatud töö — „Terwise-õpetus.“ Dr med. Konik Tallinnast pani kalmutunkale pärja Tallinna Eesti arstide nimel.

Kõneleja tuletas meelde, kudas kadunu Dr. med. Kreutzwaldi järele tähtsamatest Eesti arstidest on, kudas ta kodumaalt eemal töötades ikka ka oma ametiwendadega kodumaal püüdnud ühenduses jääda, kudas ta üks neist olnud, kes Eesti arstide ühinemisest elawalt osa wõtnud. Temal ei olla küll mitte õnneks läinud seda arstide korraldust näha, luigi kõik eeltööd selleks tehtud olnud. Wõib juurde tähendada, et oma ametiwendade ühinemise mõtet kadunu ka oma wiimasel tahtmise awaldusel on elustada püüdnud, sest niisugusele ühinusele pärandab ta oma arstiriistad. — Tartu üliõpilaste seltskonna nimel soowis lahkunule kui ühele Tartu Eesti Üliõpilaste seltsi asutajale rahulikku puhkamist üliõp. Einbund. Tallinna Eesti kirjanikkude ja ajakirjanikkude ning Tallinna Eesti Kunstiseltsi nimel pani kaks pärga kalmutunkale tuntud kirjanik E. Peterson ja tänas lahkunut selle sooja osawõtmise eest, mis wiimane Eesti kirjanduse ja kunsti wastu oli südames kandnud, nii et ta wiimastel aladel tegelaste tarwis suuremeelselt esimesena nurgakiwi nii tarwilikule asutusele pani, nagu selleks Dr. med. P. Hellati nimeline puhkepaik töötab tõusta. Peterburi Eesti Haridusseltsi ja selle osakondade poolt tänas lahkunut kaastöö, juhatuse, nõu ja heategude eest eelnimetatud seltsi asemik Muru. „Ühiselu“, Peterburi Eesti Nooresooseltsi ja Naisühisuse pärjad pani kalmuküngale nende seltside esitajana ilmunud Kana. Prow. Lill tuletas kadunu tegewust Peterburi Eesti rahaasutustes meelde ja pani wiimaste nimel pärjad kalmuküngale. Eestimaa Rahwahariduseseltsi ja Tallinna lehtede „Päewalehe“, „Koidu“ ja „Aja“ nimel austas kadunu mälestust E. Wirgo. „Ühiselu“ lehtede „Tall. Teat.“, „Tall. Uudiste“, „Meie Elu“ ja „Peterburi Teataja“ toimetuste nimel pani pärja lahkunu hauale nende lehtede peatoimetaja K. Päts, kes lühidalt seda meelde tuletas, et kadunu ilusaste, sisurikkalt elada oskas, ja et kuni elujõu lõppemiseni ennast waimliselt noore tundis olewat, ehk küll kehajõud raugema hakkas. Elu oli siin tööle pühendatud, ja mitte wiimasel kohal ei seisnud selles töökawas seltskondline töö ja ajakirjanduslest osawõtmine, sest lahkunu ei suutnud iialgi oma sulge roostetama jätta, kui mõni küsimus tema tähelpanemist oma peale oli tõmbanud. Töö otsimises oli ta wäsimata. Niisuguse töömehe lahtise haua juures tärkab meie rinda tunne, mis meid kõiki lähendada aitab, sest siin tunneme, et üks keskkoht on olemas, kus meie kõigest oma eranewate waadetest waatamata, siiski ennast ühe rahwa wõsud tunneme olema. Niisuguste seltskondliste jõudude taotamise puhul läheneme tahtmata üksteisele. Soojalt ja liigutatult hüüdis kadunule perekonna liikmete nimel wiimast rahuliku puhkamise soowi hauda kadunu wend Karl Hellat. Kuigatsi peremeeste asemik kahjaties, et nii laialt tuntud Kuigatsi peremehe, nagu seda P. Hellat on, surmast wallas olles wiimasel silmapilgul teada saadud, ja soowis Kuigatsi peremeeste poolt rahulikka puhkamist oma kodumaa mullas. Kuigatsi Karskuseseltsi asemik austas Dr. med. P. Hellatit kui tõsist ja kindlat karskuse eest wõitlejat ja karskusemeest.

Täiskuu hõbetas waikist surnuaeda, kui matusest osawõtjad lahkuma hakkasiwad. Tahtmata pidi tunnistama: sisurikka, tõsise ja austust-äratawa elu wiimane sündmus ei wõinud kaunim ja meeltülendawam olla kui see matus kodumaa talwe ilus.

Wäljamaalt.

Saksamaa walimiseseadus.

Waewalt jõudsiwad riigipäewa walimised lõppeda, sial hakkas demokratline ajakirjandus juba waljuste healt tõstma, et keisririigi walimiseseadus hädaste muutmist ja parandust nõudwat. Sell-poolest on lehtedel ka täieste õigus. Möödalainud walimistel sai ladikukkunud parempoolne block 4½ miljoni, pahempoolsed aga 7½ miljoni healt. Sedamööda oletsiwad pahempoolsed pidanud riigipäewal õiguse poolest 250 kohta ja parempoolsed 150 kohta saama. Tõepoolest saiwad aga parempoolsed ainult kümmekond kohta wähem kui pahempoolsed. Peapõhjuseks, miks erakond mitte ikka sellekohaselt riigipäewal kohti ei saa, nagu tal walimistel saadud healte järele õigus saada oleks, on see, et riik mitte ühekasaselt walimiseringkondadeks jagatud ei ole: ühes ringkonnas on rohkem walijaid, teises wähem, ühes ringkonnas kümme tuhat, teises sada tuhat walijat. Allpool nimetame mõned ringkonnad, kus kõige rohkem heali on, ja teised, kus kõige wähem walijaid on.

Kõige suuremad ringkonnad:		
Teltow-Charlottenburg	335.000	walijat.
Berlin (VI ringkond)	225.000	„
Hamburg	168.000	„
München (II ringkond)	133.000	„
Berlin (IV ringkond)	130.000	„
Kõige wäiksemad ringkonnad:		
Waldeck	13.000	walijat.
Schaumburg-Lippe	10.300	„

Teiste sõnadega: kui näituseks Berlinis iga walija heal niisama palju maksaks, nagu mõnes Ida-Preisimaa walimisringkonnas, siis saadaks Berlin 5 sotsialdemokradi asemel 50 sotsialdemokrati riigipäewale. Nagu sellekohane arwustik näitab, on Saksamaal 128 walimiseringkonda, millel palju rohkem heali on kui teistel 269 ringkonnal. Niisugustel tingimistel ei woi ühetasasest walimiseõigusest juttugi olla. Kõige selle pärast nõuawad Saksa pahempoolsed ringkonnad, et riik uuesti rahwalugemise põhjal uueste walimiseringkondadesse jagataks ja nimelt nii, et igasse walimiseringkonda ühe palju walijaid tuleks.

Salakaulajate wahetus.

Omal ajal wahetasiwad Saksamaa, Inglismaa ja P.-A. Ühisriigid oma wahel professoreid: Saksa professorid saadeti Inglismaale ja Ühisriikidesse, Inglise ja Ühisriikide omasid jälle Saksamaale. Niisugusid professori nimetati wahetus professoriteks (Austauschprofessoren). Nagu „Berl. Volkszeitung“ nuud teatab, olla Saksamaa peale professorite ka salakaulajaid wõi spionisid wahetama hakkanud. Nii näit. lastud hiljuti Hannoveri 10. maawäekorpuse komanderi Stünzneri poeg, kes Wenemaal salakuulamise pärast wangiroodu oli mõistetud, karistusest wabaks ja lastud kodumaale tagasi sõita. Saksamaal lastawat selle eest lähemal ajal üks Wene spion lahti. „Berl. Volkszeitung“ nimetab neid spionisid „wahetus pionideks“.

Nisamuti teatab „Berl. Tagebl.“, et üks Saksa sindralstaabi ohwitser, kes Warssawis salakuulamise pärast kinni wõetud, wabaks lastud ja Saksamaale saadetud olla. Selle eest lastud Saksa wangimajadest kaks Wene salakuulajat lahti. Prantsuse leht „Matin“ tähendab selle kohta: „Salakuulamises maksab üks sakslane niisama palju kui kaks wenelast.“

Wene-Austria lähenemine.

Nagu „Berl. Tageblatt“ kuuleb, olla Austria troonipärija Franz Ferdinand hiljuti Berlinis wibides seletanud, et Austria ja Wenemaa wastastikune lähenemine wiimasel ajal wäga tarwilikuks olla saanud.

Peapõhjuseks olla sündmused Balkani poolsaarel üleüldse ja Albanias iseäranis, mis kewade poole päris ähwardawaks kipuwad saama. Bulgarias tehtawat selleks laialt kihutustööd, et walitsus Türgimaa praegust täbarat seisukorda kasulikult tarwitada tahuks. Ka Serbia walmistawat ennast tegewalt tulewate sündmuste wastu. Sellepärast arwab Franz Ferdinand, et Austria ja Wenemaa pealsiwad Balkanil ühist poliitikat ajama hakkama, kartes, et seal muidu kõik asjad kaesi wõiwad minna.

ILMUS **Dr. Bernsteini „Juhatuseraamatuke“.**
Arstiteo nõ onoed meestele. Saksamaal sajad tuhanded eksemplari rahwa seas, ühiskustes ja sõjawägedes laiali laotatud. Saksamaa ajakirjandus, arstliste ja ametliste asutuste poolt eestujuliseks kirjatööks tunnistatud. Stettini terwishoiunõunikul au-otsus antud. Hind 25 kop. „Mõte“, Tallinn.

Sündmused Portugalis.

Minewa nädala lõpul teatas telegraaf, et Portugali walitsus streigist wõitu saanud. Wististe on see teade sealsest ametlikust hallikast saadud, sellepärast peab ta uskumisega õige ettewaatlik olema. Sest rahutused, mis nooresi wabariigis hiljuti algasiwad, ei olnud sugugi seda laadi, et neid üle öö ära lämmatada oleks wõidud. Seda tõendab muu seas ka parlamendi otsus, et piiramiseseisukord weel üheks kuuks maksma tuleb jätta.

Midagi wäga tõsist ja kardetawat lasewad mõned teated aimata, mis kinnitawad, et rahutustest ka monarhistid osa wõtawad. „Retshje“ telegrafeeriti 19. jaanuaril: Walitsusewäed otsiwad suure hoolega monarhistisid ja anarhistisid. Kuni siiamaani on 1500 inimest wangi wõetud. („Berl. Tagebl. teatel koguni 3000), nende hulgas 600 tööliste-partei liget. Üleüldine streik kestab edasi. Sõjawägede peale on jälle pommisid wisatud. Linna omawalitsuse gardewägi hoiab nähtawaste streikijate poole. Endine wälimiste asjade minister Castello Branko on wangi wõetud; teda süüdistatakse streigi õhutamises. Seisukord on wäga tõsine. Sõjawägede ülemjuhatajale kindral Karwarhalile on diktatori wõim antud.

Prantsuse politikalistes ringkondades arwatakse wõimalikuks, et Inglismaa ja Hispania endid wahele segawad. Hispania peaminister Canalejas on „Journal'i“ kirjasaatjale awaldanud, et Hispania selleks juhtumiseks abinõud tarwitusele on wõtnud kui Portugalis midagi ootamatut sünnib.

Kodumaa ringwaade

Kr. Jõelehtmest. Mõistlik wolikogu. Jõelehtme walla wolikogu kõrgendas 7. jaan. oma aasta-eelarwe läbiwaatamisel K. kooliõp. A. palka ilma tema poolt sellekohase soowi awalduseta 10 rubla wõrra ning määras igale kooliõpetajale 1 rubla kantseleikuludeks. Ehk see summa küll waike on, siiski wõib selles meie wolikogu edumeelsust märgata.

— Põllum.-seltsi asutamine ja kursused. Pühapäewal 29. jaan. kell 1 p. l. on Jõelehtme leerimajas kohaliku Põllumeesteseltsi asutamise eelkoosolek, millest kõiki ümberkaudseid elanikka lahkelt osa wõtma palutakse tulla. Järgmisel nädalal, s. a. 30 jaanuarist kuni 5 weebruarini, saab sealsamas põllutöö-kursus instruktor Johansoni juhatusel ära peetud. Oleks wäga soowida, et kõik ümberkaudsed põllumehed ka sellest kursusest rohkel arwul osa wõtaksiwad, sest see on esimene ajakohane ettewaatdus Jõelehtmes. Kawatsetud majapidamise kursus jääb aga seekord pidamata, sest et instruktor neiu Liebus just sel ajal Kullamaal peab olema.

a. Koerust. Udewalt. Sekeldused walla äralaotamise pärast. Kui teade Udewa walla äralaotamise üle laiali läks, korjasiwad paar ärksamat peremeest walla inimeste käest palwekirjale allkirjasid, et wald alles jäetaks, ja saatsiwad palwekirja umbes 40 allkirjaga ülemale poole. Nüüd on endine Udewa walla talitaja J. L. nende peale selle üle kaebtust tõstnud. See on õieti J. L. tööwili, et wald ära laotati. Wolikogu otsustas 1909. a. augustikuul uut wallamaja ehitada, kuid talitaja seletas äge-

Ko. Liwlast. Eeskujulik. Mõni aasta tagasi oliwad Pemjõe mõisas sulaste majad niisamasugused loomalautasid meeldetuletawad putkad, nagu neid praegu igal pool Läänemaa mõisades näha wõib. Nüüd aga on selles asjas muudatus tulnud: uus mõisaomanik hr. W. von Rosenthal kes P. mõisa ära ostis, pööras oma tähelepanekut ka mõisatööliste wiletsale korterite peale. Kohe pandi ehitus käima ja praegu puruwad P. mõisat 5 nägusat hoonet, mis oma wälimusega maal olewate walla- wõi koolimajadega julgeste wõistelda wõiwad. Igal sulasel on elamiseks 2 ruumikat tuba, toiduahwer ja ka keldriruum. Ka sulaste loomade tarwis ehitatud tallid on koigiti otstarbekohaselt sisse seatud. „Juba sarnase korteri eest maksab teenida,“ räägiwad P. mõisa moonamehed, ja v. Rosenthalil ei ole weel siiamaale põllutöölistest puudust tulnud.

„25“ Rakwerest. Ikka juurde! Hiljuti seisis ajalehtedes Haapsalust rõemustaw sõnum, et seal õllepoed kinni pandud. Meil aga tuli weel üks õllepood juurde, nii et neid nüüd juba kosina ümber saab.

— Ametisse kinnitatud. Teatawaste jäi möödalainud sügisel Haridu seltsi kooli peale walitud kolmest õpetajast hr. Rosenberg ametisse kinnitamata. Põhjusteks tõi kohalik rahwakoolide inspektor Sobolew hr. Rosenbergi Wene keele oskamatust ette. Hr. Rosenbergi asemele soowitas inspektor kedagi wenelast walida. Selts leidis inspektori teguwiisi seadusewastase olewat ja tõstis Riia õpekonna kuratori ees kaebtust. Pika ootamise-aja järel on hr. Rosenberg nüüd ametisse kinnitatud, kuid selle tingimisega, et ta asja põhjaliku järeluurimiseni Wene keelt, Wene ajalugu ega Wenemaa geografiat ei õpetaks.

E. K. Tartust. Tartu Majaomanikkude selts 1911. aasta 17. aprilli peakoosolekul walitud eestseisuse kokkuseadest ei olnud seniajani politseile teada antud. Nüüd tahtis selts 5. weebruaril peakoosolekut ära pidada, ei saanud aga politsei poolt selleks luba, sel põhjusel, et selts oma tegewusest ja eestseisuse kokkuseadest politseile ei ole teada andnud.

— **Tartu Rahwaharidusseltsi ajutisest kinnipanemisest** anti alles nüüd seltsi eestseisusele politsei läbi teada, nimelt, et kuberneri käsul selts igasuguse tegewuse seniks seisma peab jätma, kuni asja lõpulik otsustamine kubermangu seltsiasjade komisjonis arutusele tuleb. Seltsi kinnipanemise põhjusi ei antud eestseisusele teada.

Jkr. **Pärnust. Pedagogikaselts**, mille liikmeteks kohalikud kooliõpetajad on, tegi oma wiimasel koosolekul otsuseks kooliõpilastele kinematografi etendusi toime panna, milleks esialgselt Pärnu Eesti Kooliseltsi kinematografi osakonnaga selles asjas juba läbi oli räägitud ja ka Riiast pildikangaid kuulatud. Koosolekul waliti komisjon, kelle hooleks ettewõtte täidesaatmine anti. Nüüd kutsub nim. komisjon lastewanemaid üles asja osawõtmisega toetama. P. E. Kooliseltsi kinematografi-osakond „Cinema" annab oma sisseseadet komisjonile nädala 2 tundi tarwitada ja on etendused kooliõpilastele järgmistel aegadel määranud: igal laupäewal kella 7—8 õhtul ja pühapäewal kella 3—4 peale lõunat. Piletite hinnad kooliõpilastel 5 kop., nende saatjatel täiskaswanutel 10 kop. Kui aga koolidest lapsed 40—50 isi'ut korraga ilmuwad, siis saawad nad piletid ainult 4 kopikaga. Pedagogikaselts wastutab selle eest, et programmid kõlbliusewastast ei paku.

Lex. **Antslast. Antsla piimaühisuse asutajate koosolek** oli 8. jaan. Hauka alewis. Koosolekule oli õige palju rahwast ilmunud. Nagu harilikult, oldi asutamise poolt ja wastu. Ühed rääkisiwad, et ei ole asutamiseks nii palju raha, teised ütlesiwad, et raha on Laenu-Hoiuühisuses kallalt, ainult wastutust on tarwis. Wiimati andsiwad endid ühisuse liikmeteks 35 peremeest üles. Ühisus ostis kohe sel korral enesele Hauka alewisse meierei tarwis maja ja maksis selle eest 1050 rbl.; selleks laenati raha kohalikust Laenu-Hoiuühisusest. Otsustati piima tarwis kohe uued masinad tellida ja kohane meier kuulata. Niipea kui see kõik korraldatud saab, algab ühisus tegewust. Masinate ostmiseks paluti Hoiu-Laenuühisusest 4000 rbl. laenu, mida ka sealt lubati. Muidugi wastutawad ühisuse liikmed laenu eest.

— **Tapmine.** J. talu peremehe 16 a. poeg J. L. lastis 14. jaan. päewal Pihkwa kub. Opotschka kr. päritolewa harjukese (kaupmehe) H. Blotja rewolwriga maha. Harjukene oli seal kaupa müünud ja hakkanud teise talusse minema; ta saanud pool wersta J. talust eemale, kui L. temale järele jooksnud ja rewolwriga seljatagant otsekohe selgroost läbi neerudesse lasknud, mille peale harjukene maha kukkunud. L. hakkanud kohe raha taskust otsima, kuid ei leidnud rohkem kui 12 rbl. Seikorral tulnud keegi haawedaja juurde, kes seda asja kaugemalt pealt oli näinud. Ta tõuganud haod pealt maha ja wiinud harjukese Haukale arsti juurde. See pannud haawadest werejooksu kinni ja saatnud ta Tartusse kliinikusse, kus ta järgmisel päewal surnud. Tapetu oli ka mõrtsuka saanud üles anda. Tapja saadeti Wõrusse wangi.

w.- **Tudulinnast. Politseikordniku koertejahil.** Marutõbiste koerte liikumisel anti käsud koeri kinni panna. Nähtawaste ei täitnud eda käsku suurem osa elanikka mitte. Selle peale järgnesiwad uued käsud ja igalt majaomanikult wõeti selle peale allkiri, et nad nimelt käsu saanud on. Nüüd sõidab politseikordnik ringi ja kus koerad lahti leiab olewat, laseb kohe maha ja wõtab asja protokolli. Siiski aga näikse üks asi otse nagu kahe silma wahele jäänud olewat, wõi ei käi niisugused käsud mõisade kohta, sest et meie mõisa koerad lahti on ja pealegi nendega metsas jänesejahil käiakse.

ll. **Harglast. Wallamaksud.** Kõik kihelkonna wallad on heaks arwanud nagu traditsionilisel põhjusel wallamaksusid ka tänawu aasta peale igaühe maksja hinge peale ühetasaselt ära jaotada. See on ka eluga loomulikult kokkukõlas: puhub endine tuul, on endine ilm. Uut, wärsket õhukonda, kõrgemaid waimlisi huwisid ei ole ei seltskonnae leida ega ka wallaomawalitsuse tegelaste juures.

— **Rentnikkude ülesütlemine.** Mõniste ja Waštse-Roosa mõisa omanik von Wulff on oma mõisamaade rentnikkudele teada andnud, et tulewal aastal need oma kohtadelt peawad lahkuma. Mõisadel on nõu rendimaade peale metsa külida. Kurwalt waatawad rentnikud ringi, sest tulewikus ei näe nad midagi head ees olewat.

Tallinnast.

* **Tolliameti rewideerimine.** 19. jaanuaril rewideeris, nagu „Rew. Isw." teatab, tolli-departemangu direktor salanõunik Hahn ühes Peterburi tolliringkonna ülema tõj. rugin. Onojchkowitsh-Jatsõnega ja paari teise ametnikuga Tallinna tolliametit, kroonu aitasid ja kaupade seisupaikasid. Peale selle peeti tolliametis samaste ametnikkude ja kohaliku börsekomitee esitajate osawõtmisel koosolekut, millel tolli-artelli asutamise üle nõu peeti.

* **Tallinna Aleksandri gümnasium** pühitses eila oma 40-aastase kestwuse mälestuse-päewa. Kui esimene Wene õppekeelega gümnasium Tallinnas, algas ta oma tegewust 20. jaanuaril 1874. aastal kolme alama klassi ja 62 õpilasega. Kuni 1893. aastani oliwad Aleksandri gümnasiumi kaswandikud, nagu „Rew. Isw." teatab, suuremal arwul wenelased. Sellest ajast hakkab nende arw kahanema ja nüüd on seal eestlasi kõige rohkem. Senini on Aleksandri gümnasiumis 37 korda eksamid olnud, ülepea on 262 kaswandiku kooli lõpetanud. Kaswandikkude arw, kes küpsuse-eksami tegiwad, oli kõige suurem, nimelt 25, 1910. aastal. Kooli ülespidamise kulud aastas on 50.000 rubla, millest 60% kroonult, 40% kaswandikkudelt tuleb. Õpilaste arw praegu on 383. Rohkem õpilasi kooliruumid enam wastu ei wõta.

x. **Läbiotsimised.** Pühapäewal 22. jaanuaril peale lõunat oliwad Tallinnas mitmes kirjastuseäris ja trükikojas läbiotsimised, nii Ploompuu, Ehrenpreisi, Schifferi, „Mõtte" ja „Teaduse" juures. Nagu kuulda, ei ole midagi leitud ega ära wiidud.

e. **Kursuste luba antmata jäetud.** Äriteenijate ametiühisus kawatses eelmiste aastate eeskujul raamatupidamise kursusi aasta esimesel weerandil ära pidada. Minewal nädalal tuli aga kubermangu walitsusest sellekohase palwekirja peale wastus, et kursuste lubasaamiseks tuleb amet-ühisusel kaubanduse-ministeriumi hariduse-osakonna poole pöörata.

Nagu teada, antakse kaub.-ministeriumi poolt ainult niisuguste kursuste ärapidamiseks luba, mille toimepanemine tingimata ametiühisusel üle jõu käib. Kõige paremal juhtumisel aga jõuab luba ministeriumist alles siis siia, kui suwised kuud käes on ja sellega kursuste pidamine ka tänawu wõimataks saab.

Endistel aastatel pidas ametiühisus ka masugusid kursusi kohaliku kubermangu walitsuse lubaga ära!

Soomest.

Uuendused.

Kindralkuberner on käsu andnud, et uulitsate nimelauad ära muudetaks ja esimesele kohale wenekeelne uulitsanimi pandaks. Siiamaani oli soomekeelne nimi esimesel kohal.

Niisama räägitakse ka, et Soome politseinikkudele uued mundrid antawat, nimelt Wene politseinikkude eeskuju järele. Ka woorimeestele tahetawat ühesugused mundrid anda. Kõik läheb nähtawaste nõnda, nagu Bobrikowi ajal oli.

Teated kaugemalt riigist.

Kopika pärast.

Mohilewi õllewabrikusse tuli pristawi abiline ühte kopikat sisse nõudma, mis maksumaksmisel oli puudu jäänud. Tal oliwad sellekohased paberid kaasas. Selle kopika pärast on suur wormilik asjaajamine ja kirjawahetus tekkinud.

Realistide streik.

Smolenski esimeses realkoolis hakkasiwad õpilased streikima. See asjalugu sünnitas kohalikus seltskonnas suurt ärewust.

Streik sündis uute määruste põhjal, mis wäljaspool kooli koolipoiste järelwaatuse kohta oliwad antud. Nende määruste üle kirjutakse „Birsh. Wed." järgmist:

Üks koolipoiss läinud õhtul kella 9 ajal ilaga mööda uulitsat. Wastutulew jaoskonna-ülewaataja küsinud selleks lubatähte, mida poisil ei olnud. Poiss ütelnud, et ta papaga seltsis kodust ära tulnud. Selle karistuseks istunud poisike pühapäewal kartsas. Teist poisikest karistatud selle eest, et ta õhtul hilja oma wanemate seltsis kirikust koju tulnud. Üks poiss käinud oma ema waksalis saatmas, aga teel tabanud teda kooliõpetaja ja poiss langenud karistuse alla, et ta keelatud ajal uulitsal wiibinud. Poisi seletusi ei pandud muidugi tähele. See äritanud niihästi lastewanemaid kui ka kaswandikka suureste ja warsti hakatud klassides kihutuselehti wälja jagama. Uuriti, aga süüdlast ei tulnud wälja. Asi oleks soikunud, aga keegi oli õpekonna walitsusele kaebanud ja sealt anti kõwa käsk kihutuselehtede laialilaotajat wälja uurida. Juba enne uurimist oliwad kaks wanemate klasside kaswandikku wälja heidetud, kuna pärast weel seitse wälja wisati. Teised nõudsiwad nende tagasiwõtmist ja kui seda ei täidetud, lõpetasiwad õpilased tegewuse. Siiamaale on uba 20 kaswandikku wälja heidetud.

Wilets seisukord.

Odessa ülikooli rahaline seisukord olla niiwõrt wilets, et tal jõudu ei olnud tänawu aastal teaduslikka ajakirjasid tellida.

Kohtukoda.

Kas matusekassa liige wõi ei?

X. Minewa aastal 9. weebruaril andis Bertha Winter Tallinna Haapsalu 6. jaosk. rahukohtunikule nõudmise-palwekirja 20. Tall. matmisekassa wastu, milles ta wiimase kassast oma mehe Mihkel Winteri surma puhul 250 rbl. palus wälja mõista. Kassa juhatus oli ennast nimelt selle peale põhjendanud, et Mihkel Winter sisseastumise puhul haige oli olnud, kuna põhjuskiri haigeid liikmeks wõtta ei luba. Rahukohtuniku juures seletas nõudja wolinik Robert Winter, et Mihkel Winter sel ajal, kui teda kassa liikmeks kirjutati, küll haige oli olnud, kuid arsti seletanud, et haige suwi kewadeni elawat. Winter oli nimelt 3. detsb. 1910. a. kassa liikmeks astunud. Rahukohtunik otsustas, et kassa põhjuskirja § 2 järele nõudmist täita ei wõi, ja mõistis selle tühjaks.

Edasikaebtuse teel läks asi rahukogusse. Oma edasikaebtuse-kirjas seletas nõudja, et kui juba Mihkel Winter kord matusekassa liikmeks wastu oli wõetud, siis on ka kassa juhatus kohustatud tema surma puhul abi andma. 7. mail oli asi rahukogus harutusel, kus nõudja kasusid wann. adw. J. Reichmann kaitses. Rahukogu leidis, et kassast Mihkel Winterile kui kassa liikmele wäljaantud maksukwiitungi põhjal, mille järele Winterilt kassasse 5 rbl. sisse tuli, nõudmine tõendatud on. Tähendatud kwiitungis pole sugugi öeldud, et Winter liikmekandidaadiks wastu oleks wõetud, nagu seda kassa wolinik oma kirjalikus teadaandmises seletab. Kui juba Winter kord liikmete (mitte kandidatide) hulka wastu oli wõetud ja sealjuures ilma, et esialgul arsti poolt üle oleks waadatud, millega oleks siis kassa juhatus wastutada wõinud, et ta liikmete hulka hädise terwisega isikuid ei wõta. Kõige selle järele peab 20. Tall. matmisekassa Mihkel Winteri seaduslikkudele pärijatele põhjuskirja § 10 piirides matuse-abiraha wälja maksma.

Otsus: Bertha Winteri kasuks 20. Tall. matmisekassalt 250 rbl. ja 15 rubla kohtukulusid wälja mõista.

Selle otsuse peale andis matusekassa juhatus tühjakstegemise kaebtuse senatisse selle põhjendusega, et rahukogu tema palwe Dr. Labbet üle kuulata, kes teadma pidi, et Winter kassasse astumise ajal haige oli, tähele panemata oli jätnud. Senat leidis, et nõudja seda asjalugu juba ise õigeks oli tunnistanud ja sellepärast tunnistaja Dr. Labbe ettekutsumine täiesti ülearune oleks olnud, kuna kwiitung mis Mihkel Winterile 5 rbl. äramaksmise asjus antud, tä elik tõendus selleks on, et Winter kassa liikmeks aga mitte kandidaadiks wastu wõetud on. Seda kõike tähele panneb otsustas senat 20. Tallinna matmisekassa kaebtust mitte tähele panna ja rahukogu otsust seaduslikusse jõusse lasta.

Lapsed,
kes loomu poolest nõrgad ehk kärna-, rahudepaistetuse- ja rachiti-haigust põewad, peawad
Biomalzi sisse wõtma.
On maitsew, suurendab söögiisu ning kindlustab konnitawa ja terwet organismust.
Wäga palju soowisi arstide, emade ja nende poolt, kes Biomalzi mõju laste organismuse kohta tähele pannud.
Kirjandus maksuta.
Nõudke kõikides aptekides, arstegimagasinides ja konserwidekauplustes.
Peaesitaja Wenemaal:
Ühisus „АВТОСИЛЪ".
Wilna ja Berlin.

Tööliste elu.

(Meie et-kirjasaatjalt)

Tööta tööliste küsimus Soomes.

Iga talwega läheb tööta tööliste küsimus Helsingis põnewamaks. Kõige enam põhjust selleks annab muidugi kohalik ehitusetööstus, mis suwel õige suurele tööliste-perele tööd soetab, kuna talwel aga wäike protsent sealt enesele elatusepidamist leiawad. Ka teistes tööstusharudes wähendatakse sügisel töölisi.

Tänawu on tööta tööliste hulk siin jälle üle tubande tõusnud, kellest suurem osa juba praegu, jaanuarikuu lõpul, hädaste abi tarwitasiwad. Paljudel on rohkearwulised perekonnad puuduses. Tööta tööliste büroo on sellepärast mitmesugusid abinõusid katsunud tarwitusele wõtta, et puudustkannatajaid ühte ehk teist wiisi aidata. Kõige esiteks pööras ta kohaliku walitsuse poole, et see tööta tööliste seisukorda kas tööandmisega ehk otsekohese toetuse näol parandaks. See palwe jäeti aga ülemal pool tähele panemata. Selle järele pööras büroo teist korda senati poole, et see luba annaks üleüldist korjandust tööta tööliste toetuseks toime panna. Paari nädalise ootamise järele anti soowitud luba. Kuid igaühel on arusaadaw, et selle ainuma abinõuga, üleüldise korjandusega, weel tõsist häda kustutada ei wõi. Sellepärast pööras tööta tööliste büroo möödalainud nädalal Helsingi linnawalitsuse poole, et see tööta tööliste seisukorda linna tööga, mida talwel teha wõib, parandada püüaks; peale selle palus büroo otsekohest toetust, et tõsisemaid hädalisi kohe aidata. Et linnawolikogu koosolek 30. jaanuari (uue k. j.) peale oli määratud, sellepärast oli büroo abisaamise palwe 4 päewa enne koosoleku päewa linnanõukogule sisse andnud, et asi õiges järjekorras wolikogus otsustamise alla wõiks tulla. Kõige tööliste imestuseks oli aga linnanõukogu asja päewakorda üles tähendamata „unustanud". Ja erakorraliselt ei wõetud asja ka mitte wolikogus arutuse alla. Nõnda saawad siis Helsingi tööta töölised nägemas weel ennem kuu aega oodata, kui linnawolikogu nende seisukorra parandamise küsimuse otsustamise alla wõtab. Eks ole igatahes liig suur helous Rootsi suurkapitalistide poolt tööta tööliste wastu!

Mõisa nuuskurid.

Juba wanal orjaajal oliwad mõisaherradel oma salakuulajad, kes neile kohapidajate ja töörahwa elust ja mõtetest teateid kõrwu kandsiwad. Sarnasid isikuid leidub weel tänapäewalgi, kes häbiks ei arwa kaastööliste wiletsat elujärge oma keelepeksmisega weel raskemaks muuta. Mõisnikul on kerge asi emale salakuulajat muretseda: wäike tühine kergendus rendi surwe all ägawale kohapidajale ehk näljmale moonasale — ja wiimane ongi warsti walmis „auliste poruni-herrale" teateid tooma. Mõisatöölistele on kirjeldatud „teelemehed" otse ristiks kaelas: nad teewad moonameestel wõimataks endid oma kasude ja õiguste kaitseks organiseerida ja ajawad wiimaste wahekorra mõisawalitsusega tihti tühiste põhjuste pärast terawaks.

Minewal aastal tegiwad X. mõisa moonamehed salaja oma wahel maha, et keegi enne kaupa eestulewa aasta peale ära ei tee, kui mõisawalitsus nende palka 5 rubla wõrt ei kõrgenda. Moonamehed oliwad selles kindlad, et mõisnik ennemine nende wäikest nõudmist täidab kui 15 moonameest ära laseb minna. Ja kui mõisnik just järel ei peaks andma, otsustasiwad mehed, eks siis jõua kaupa kas, wõi Jüri-päewal weel ära teha. Kõik need moonamehe mõtted kandis aga nuuskur, kes kahtlemata üks moonameestest oli, aegsaste mõisaherrale ette.

Wiimane teadis nüüd juba ette ära, et teomehed ära ei mõtle minna, waid ainult palka juurde tahawad pingutada, ja wastas moonameeste nõudmise peale eitawalt. Pikema ootamise järele nägiwad mehed, et mõisniku poolt palgale lisa pole loota, ja jäiwad endiste tingimistega teenima; mujalt ei olnud ju hiljse aja pärast enam teenistust leida.

Samasel ajal kaubeldi ka keegi N. mõisa moonameheks. Pisut aega enne töö-aasta algust teatati wiimasele, et mõisawalitsus teda teenistusesse ei wõta. Pärast kuuldus, et X. mõisa nuuskur, kellel N-ga omal ajal kokkupõrkamisi oli olnud, wiimast oma herra ees laisaks, wargaks ja üleskässitajaks tembeldanud, mispärast ka mõisaherra „kahjulikust elemendist" ruttu lahti saada katsus. Et waene moonamees selle läbi terweks aastaks kohata jäi, see ei olnud mõisnikul ega tema nuuskuril tähtis. Niisama agaralt töötawad mõisa nuuskurid ka wäljaspool mõisat: teewad rendimeeste koha sissetulekutest ja kõrtsmikkude läbimüügist aruandeid, mille järele mõisnik siis renti juurde soolab.

Lõpuks olgu tähendatud, et see eksimõte on, kui keegi arwab, et mõisnik salakuulajat tema eluaja meeles peab; hoopis selle wastu: ka mõisnik teab, kui alatu oma saatuseosalisi ära anda on, ja ta tunneb oma nuuskurit ainult nii kaua, kui wiimane temale kasulik on — peale seda põlgawad keelepeksjat kõik ja ta wanad päewad pole kuigi lõbusad.

Üks põllutööline.

Tööhindade kärpimine.

E. K. Tartu kingsepatööstuses ei ole praegu just kiiret ja seda silmapilku tarwitawad ettewõtjad endi kasuks. Nii on üks suurem äriomanik J. oma töölistelt iga saapapaari pealt 20 kop. töörahha maha wõtnud ja töölistele soowitanud: kes tema poolt määratud hinnaga tööd teha ei taha, see sõitku Peterburi paremat tööd otsima. J. juures teewad 20 mehe ümber tööd.

A. Janson,
Peterburi linnanõunik.

A. Janson on Tartu kooliõpetajate seminaris hariduse saanud. Ta asutas Peterburis esimese kaubanduslised kursused, hiljemine kaubanduskooli ja ka realkooli. Uuendustenõudjate erakonna poolt waliti ta Peterburi linnawolikogusse, kus ta oma energialise ja asjaliku tegewuse läbi üleüldist lugupidamist wõitis. Nüüd seati uuendustenõudjate erakonna poolt tema kandidatur linnanõuniku koha peale üles. Et mõlemad woolud (uuendustenõudjad ja alalhoidjad) hästi organiseeritud on, siis oli alguses karta, et J. walimistel läbi ei lähe; ei olnud ju uuendustenõudjad oma mehi siiamaani weel linnaomawalitsuse saata saanud. Et aga Jansoni üleüldiselt omawalitsuse asjaajamises kui tublit ja töömõ mulist meest tunti, siis andsiwad ka mõned alalhoidjad oma healed temale, nõnda et J. 60 healt poolt ja 56 wastu sai. See on esimene juhtumine, kus eestlane pealinna omawalitsuses nii tähtsa koha peale on peasenud.

Riigiwolikogu.

(Pet. tel. ag.)

Koosolek 20. jaan.

Juhatab Kapustin.

Waielused

Holmi kubermangu lahutamise seaduse eelnõu üle

kestawad edasi.

Petrow III (tööerak.) loeb tööerakonna teadaandmise ette, milles eelnõu silmakirjalikuks tunnistatakse ja tema sihti ainult selles nähtakse, et ta kohalikkudele waimulikkudele ja ametnikkudele tulu tooks. Peale selle on eelnõul sihiks rahwuslist ja usulist waenu külwata ja rahwa tähelepanemist tõsiste wajaduste pealt ära pöörda. Sellepärast healetawad tööerakondlased ülemineku wastu. (Kätepl. pah. pool)

Garussewitsh (Poola kolo) leiab, et eelnõu kaitsejad eelnõu tõsise sihi ära peidawad. Nemad seletawad küll, et eelnõu sihiks on Holmimaa rahwast kaitseda, kuid tahawad tõepoolest kohalikku rahwast wenestada. Kõneleja arwamise järele on juhtiwad ringkonnad otsusele jõudnud, et ühel hoobil wenestamise püüd ülearune jõukulutus on ja tarwis on osaliselt wenestamist toimetada. Et suurem osa Holmimaa rahwast lahutamist ei soowi, selleks toob ta protesti-kirju ette, millele wäga palju kohalikud talupojad alla on kirjutanud. Kõneleja arwamise järele on rahwast, kes tugewaste usu eest wõitleb, wõimata teise usku pöörata. Kui eelnõu seaduseks saab, siis ei ole see mitte õiguse wõit, waid „häbi wõitjatele, au wõidetutele". (Kätepl. pah. pool.)

Grabski (Poola kolo) näeb eelnõus nende aegade tagasitoomise püüet, kus Poola rahwas ennast wäljapeasematas seisukorras arwas olewat. Kõneleja hoiatab sellele teele asumast, sest see wõib ka Wene rahwa elus saatuslist osa etendada. (Kätepl. pah. pool.)

Maklakow (kad.) tunnistab peale waieluste Wene rahwa poolastamise fakti olewaks ja peab sarnast nähtust piirimaadel lubamatuks, kuid ei näe eelnõus abinõusid selle paha arstimiseks. Ühe kubermangu osa lahutada ja teda sellesama wõimu kätte jätta, tähendab, et poolastamise-asja tähtsusetaks peetakse, sest eelnõu ei anna Wene rahwusele mingisugusid abinõusid, mida majanduslise wõiu wastukaaluks tarwis läheb, niisama ka, mis katoliku ksendside usulist kihutustööd paraliseeriks. Kõige pealt on tarwis selgusele jõuda, milles paha juur Holmimaal seisab; tarwis on mehi leida, kes seda politikat ajada suudawad — siis tunneb Holmimaa ka ilma lahutamiseta kergitust. Aga teie wõtate sümbolilise seaduseandmise tarwitusele, mis ilma mingisuguse realse aluseta on ja isegi wäljamaal ärewust sünnitab ja õigedat kihutustööd Poola seltskonnas elule kutsub. Kui kõneldakse, et lahutamisest Wene süda Holmimaal kasu saab, siis on selge, et teie sihwt juba oma ülesande täitnud on (Müra paremal pool ja keskel), et niin juba petmine korda on saadetud ja ka petetud inimesi on. Teie seletate: Holmimaa Wene rahwale, et Wene rahwas maa üle peremeheks saab. Aga kas teie ütlesite tulewase kubermangu Wene soost elanikkudele, et nad samasugusteks peremeesteks saawad, nagu Moskwa ja Tuula talupoeg oma kubermangus peremeheks on. (Kätepl. pahem. pool, müra paremal pool.) Kas ütlesite sellele tulewasele peremehele, et Wene administratsioni iga kui wäiksem ametnik talle käskusid hakkab jagama ja et kui wiletsuse- ja näljapäewad kätte tulewad, siis Wene wõimud näljajate heaks rahakorjamist takistawad. (Waltaw kätepl. pah. pool.) Eelnõu kõige suuremaks weaks on see, et ta enesega kahtlemata pettust kaasa wiib. Aga see on ju kolmanda wolikogu eraomandus, oma lubamistega, mis wiie aasta eest andsime, petta. Meie lubasime nimelt Keisri Majesteedile antud adressis Wenemaal õiguslist korda maksma panna. Kuid nüüd ei leidu enam inimest, kes rahwaesituse asutuste jõu sisse usub ja kes ütleks, et endise korra juures parem oli elada kui uue korra juures. (Mürisew kätepl. parem. ja pah. pool.)

Holmimaa rahustamine on wõimata, kui ühedele muinasjutulisi lootusi antakse ja teistele jäme ähwardus ja teotus osaks lastakse saada. See eelnõu on tõepoolest sümbol. Kuid ta ei ole mitte Wene asja wõidupidu sümbol, waid meie wõimude jõuetuse ja wäikluse sümbol. Ta wõib ka pankroti sümboliks meie rahwaesitusele saada, kes suure suuga lubab, aga mitte midagi ära ei jõua täita. (Kauakestew käteplagin pahem. pool.)

Piiskop Jewlogi (Wene rahwuslane) wastab tunnipikkuse kõnega eelnõu wastastele. Allkirjad protestikirjadele, mis lahutamise wastu olemas, olla Poola kolo inimestelt pettuse teel saanud, kuna neid kõigest kokku 7000 on. Selle asemel ütleb piiskop enesel 50.000 õigeusulise allkirja olewat, millega lahutamist nõutakse. Praegusel eelnõul olla suur riikline tähtsus ja sellepärast ei wõiwat teda wastu wõtmata jätta.

Kõnelejate nimekiri on läbi.

Aruandja Tshihatshew (rahwuslane) wõtab kõnelejate mõtted kokku ja toetab eelnõu wastuwõtmist.

Mitmed kõnelejad wõtawad healetamisekorra kohta sõna.

Muu hulgas kõneleb von Anrep (okt.) enese ja mõne mõttewenna nimel, et ta paragrahwidekaupa arutusele mineku wastu healetab, sest eelnõu on ainult worm, millel igasugune sisu puudub.

Eelnõu annab poolakatele koguni põhjendamata lootust, sest et eelnõu kaitsejad seletawad, et kui Holmimaa lahutatakse, siis Poola kuningriik laialise omawalitsuse osaliseks wõib saada. Temale lubatakse semstwo- ja linnaomawalitsust ja keele- ja kooliwabadust. Niisugusid lubasid anda ei wõi, sest Wene wolikogul tuleb wäga ja wäga palju nende lubamiste täitmise juures mõtelda.

Ülemineku poolt antakse 154, wastu 107 healt. (Rahwuslaste pinkidel plaksutatakse käsa).

Üleskutse.

Endise Kaarma seminari kaswandikkudele.

Möödaläinud aasta lõpupoolel ilmus ajalehtede kaudu endise Kaarma seminari kaswandikkudele üleskutse albumi wäljaandmiseks. Album, millesse wana seminar oma ümbruse ja ajalooga, tema kaswandikkude pildid ja elulood ja niisama ka kooliõpetajate omad üles wõetud, oleks kena mälestus kõikidele, kellel Kaarma seminariga, mis nüüd oma tegewuse lõpetanud, lähemat kokkupuutumist olnud.

Nooruse silmapilka wõime meie weel wanaduse-päewil läbi elada, kui meil noorest põlwest armsaid mälestusi on. Niisuguste mälestuste rohkendajaks ja hoidjaks tahab kawatsetaw album olla. Ühtlasi oleks ta uueks sõprusesidemeks endiste kooliwendade wahel ja wärtseks mälestusesambaks õpeasutusele, mis meie kodumaale rohke arwu kooliõpetajaid ja seltskonnategelasi on andnud.

Oma neljakümne-aastase tegewuse-aja jooksul, mil Kaarma seminar Saaremaa hariduseпеenraks oli, on temas ligi 3½ sada kaswandiku õpetust saanud. Kuid esimese üleskutse peale, mis paljudele arwatawaste silma puutumata jäi, ei tulnud ülesandjaid weel mitte sadantki kokku. See on wähe nii rohke kaswandikkude hulga kohta.

Mitmete küsimiste peale olgu tähendatud, et albumis ühel wiisil need, kes kooli lõpetasiwad, kui ka teised, kes ilma eksamita wälja astusiwad, wastuwõtmist leiawad. Endiseid Kaarma seminari kaswandikka elab suur hulk kodumaal, kuid paljud nendest on ka kaugemal maa ja mere peal teenistust leidnud. Nii tekiks albumist ühendaw side wanade kooliwendade wahel, kellest nii mitmed Sise-Wenemaal, Kaukasias, Siberis ja Amerikaski asuwad. Et see üleskutse mitte ehk nende kõikide kätte ei ulata, oleks soowitaw, et nad meie ettewõttest sugulaste ja tuttawate kaudu kuulda saaksiwad.

Albumi mõtte üleswõtjad on salkkond mehi, kes ise Kaarma seminaris kaswatuse saanud ehk temas kooliõpetajaks olnud. Need mehed waliisiwad eneste hulgast toimekonna, kes albumi asjus ettewalmistusi teeb ja kui tarwilik arw ülesandjaid tuleb, tema ilmumise eest hoolitseb. Kõige pealt palub toimekond adressid üles anda. Kui adressid kätte saadud, saadab toimekond igale ülesandjale lehe kätte, kus ülespandud, missugused teated elulugude ja kirjelduste tarwis soowitawamaks on arwatud. Alles siis, kui need teated kätte saadud, wõib albumi suuruse, hinna ja ilmumise aja kohta otsust anda. On keegi kaswandikkudest surnud, palutakse nende sugulasi, kooliwendi ehk tuttawaid tarwilikka teateid nende üle, ja kui wõimalik, ka päewapildid albumi-toimekonna kätte muretseda. Hiljemaks ülesandmise tähtajaks adresside tarwis on 15. aprilil s. a. arwatud.

Albumi toimekonna adress on:

Ревель. Suure Tartu maanteel nr. 62, krt. 2. J. Kirotar.

Elawat wastutulekut ettewõttele loodab
Albumi toimekond

J. Kirotar,
J. Mändmets,
J. Tulik,
J. Susi,
A. Kampl

Wastutaw toimetaja J. Reinthal.
Wäljaandja Eesti Kirjastuse Osaühisus „Ühiselu".

Eesti teater „ESTONIAS".

Neljapäewal 25. jaanuaril 1912. a.
1. korda:

Metsparl.

Henrik Ibseni näitemäng 5 waatuses.
Hakatus kell 9 õht.

Wiru uul. nr. 47, Hotel „Kuldlõwi" wastas.

Fotoplastikon.

Tänasest 23. jaan. kuni 29. jaan. 1912 (tähenb. päew ühes arwatud).

Juwitaw teekond lõunapools. Perus. Lõuna-Amerika.

20. Tallinna matmisekassa

erak. peakoosolek

on teisipäewal 25. jaanuaril s. a. kell 8 õhtul „Lootuse" seltsi ruumides Gonsiori uul. 2.

Päewakord: 1) Kassa seisukorra selgitamine, 2) maksude sissenõudmise küsimus, 3) mitmesugused läbirääkimised kassa asjus. Koosolekule ilmudes palutakse liikmekaart ette näidata.
272 Eestseisus.

E. Kooltöö. Abiandmiseselts 3-mal weebruaril s. a. kell 11 e. l. Suurel Tartu maanteel nr.

aasta-peakoosolek.

Päewakord:
1. Minewatordse peakoosoleku protokolli kinnitamine.
2. 1911. a. aruande kinnitamine.
3. 1912. a. eelarwe kinnitamine.
4. Eestseisuse ja komisjoni liikmete ja kandidaatide waalimine.
5. Dr. S. Kolli kõne „ühiselumajast".
6. Joolswad asjad. 448

Peale koosolekut on ühine lauluproow, millest tööti palutakse osawõtma tulla, kes noodid on saanud ja laulud õppinud. Samal päewal on seltsiliikmete ja nende perekondade jaoks perekonna-õhtu ühise söögiga, maks 1 rbl. istku pealt. Eestseisus.

22. Tallinna matmisekassa

erakorraline peakoosolek

„Päewakord" pidu. Juudi ... uul. nr. 20 pühapäewal 5. weebr. s. a. kell 10 enne lõunat.

Päewakord:
Põhjuskirja muutmine ja mitmesugused läbirääkimised.
Kui põhjuskirja järele wõetud arw liikmeid kokku ei tule, on järgmine koosolek seesamal päewal kell 1 e. l. ja on otsuse woimuline.
Koosolekule ilmudes palutakse kassasse astumise tunnistus ette näidata.
439 Eestseisus.

Dr. A. Taube.

Uue Kalamaja põikuul. nr. 2, k. 1. (Baptisti kiriku wastas.)
Wõtab haigeid wastu igap. k. 6.—8. õht Sisemised ja lastehaigused. 673

Dr. med. Lydia Plotnikowa.

Haigete wastuwõtmine igapäew k. 4—6, pühap. k. 11—1. Naist., laste ja sisem. haigused. Pika ja Waimu uul. nurgal nr. 45/2, k. 1. 1527

Dr. J. Israelsohn.

Wõtan toiksugu haigeid, iseäranis naha- ja suguhaigeid (süfilis ja haawahaigeid) wastu. Kõnetunnid igapäew kella 9—11 e. l. ja 7—9 õht. Suurel Tartu maant. 4, k. 3. 219

Tagasi jõudnud ja wõtan jälle haigeid wastu 479

Dr. med. Konik.

Halliste Majanduse-ühisus

soowib
raamatu- ja kassapidajat.
Palwekirjad palutakse ühes elukirjeldusega ja tunnistuste ärakirjadega juhatuse nime peale siise saata p. ст. Абья. 478

E. N. 1 Seltsi juhataja

wõtab 25. jaan.

peale iga päew kella 11—1 Wäikesel Roosenkrantsi uul nr 4 lapsi lasteaeda wastu. Pal takse ka neid lapsi weel kord üles anda, kellest eestseisusele ennemine juba teatatud oli. Lasteaia tegewus algab 1. weebr. 457

Saksa keele

tundisid

antakse ustawalt ja odawalt. Kirjad s. l. t. sõna „tunnid" all. 446

Meeste- ja naisterahwa riiete

juurdelõikamise kursused

algawad 1. weebr. 1912. a. Lähemaid teateid P. Krusbach'i walmisriiete äris Kullassepa uul. 16. Kursuste juhataja R. Meyer. Isiklikult rääkida kell 6—8 sealsamas. 443

Näputöö tundisid

annab wilunud näputöötegija, kes kauemat aega tundisid on andnud 2—3 r. kuus. Tööd on auhindadega kroonitud; wõtan ka tellimisi wastu S. Tatarski uul. 48, k. 4. 6604

2 pandlaseppa

wõiwad head ja kestwat teenistust leida. Wladimiri uul. nr. 2-b, krt. 12. 476

:: I-ne Tallinna ::
hambakliinik
Wiru uul. 7, Nikolai majas.

Noormees,

tunneb hästi koloniaal- galanterii ja labaskaupluse, tunnistustega, otsib kohta почт. отд. при ст. Ревель до востреб. перед. паспортъ № 181.

Nein

soowib puhweti müüjannaks. Kirj. pal. s. l. t. „W. L." 486

Noor Eesti naisterahwas

otsib kohta

kassasse kassewakkuga. 400 rub kuni 1400 rbl. eht kuskile ärisanikule Ainult tõsiste kirjade peale wastan. Aupakliult Mihkelson. A r.: Москва мебл. ком. „Волга" Садовая ул. Михкельсонъ. 438

Tarwitatakse kainet kulast, 08 kes hobustega oskab ümber käia, Kotenhofi õllelaager Dunkri uul. nr. 4.

Tarwitan ühte

osawat kangrut,

kes mehanika telje peal kududa oskab. г. Терва, Ghr. Tults. 483

Äralõigatud ja wäljakammitud

juukseid

ostetakse Wiru uul. nr. 22, kaks treppi üles, krt. 3 463

Maja on müüa

ärareisimise pärast. Lähemat teadust saab majaperemehe käest. H. Laurfeldt Везенбергъ. Kapsa uul. 254

Wõtan alati pruugitud

pakktündrid

mis tühi, aipsi all oliwad wõi suuremad. Baltiski maant. 46. Böckler. 431

Odawalt müüakse,

pruugitud tugewad lihtsad k heroo-ega riidekapid 7—8 r. kapi, ilusad suured seinapeeglid, odawad puuwoodid ja hea hastitöötaja wäike Singeri alaga õmblusmasin S. Tatarski uul 16, poes. 482

Äri lõpetamise pärast

tapetide ja pordede

wäljamüük

alla wabriku hinde.

A. Romberg,

Harju uul. nr. 36, Hoeppener ja Co. panga wastas. 472

Meie wõtame Tallinnas
lina-ja taku- **ketramise**
töösid tuntud I Pärnu linaketramise wabrikule wastu. 248
Kes head lõnga tahab saada, see saatku neid meile.
Birk'i wärwimise-äri
Maakri uul. nr. 23.

Potisepp **F. Mathiesen**

Rakweres, oma majas, telefon 55.

Olen oma äri suurendanud ja hea töösisseade tõttu wõin mina ahjupottisid odawamalt müüa kui kuskil mujal. Soowitan oma ladust ka roosilist terrakota, pruunid waab tuid ja ümargusi ahjupottisid Kärnaitele häid illepottisid, aluseid, seemnekausisid ja peenra ilustuse kiwisid, meieritele twõrokk ja ka teisi kausisid. Kõik ülewal pool nimetatud kaupa wõib minu juures heade tingimistega saada. Hinnakirja saadan nõudmise peale

Aupaklikult

437 **Potisepp F. Mathiesen.**

Õmblusmasinad

pianinod, harmoniumid
müüb hästi odawalt

H. Orntlich, Posti uul. 8/4.

Linaseriide põranda „ teki „ **lõimed.**

Niie, wõrgu ja muud niiast niit, mõrra ja rüsa lõnga, wast kangasügasid ja wast margapuud, soowitab suurel ja wäikeselt mõõdul

Hugo Goensen,

S. turul wanas waekojas, linna sees.

Pruugitud klawerid

müüdakse odawalt Carl Jürgensoni juures, Kuninga uul. Tiiwklawerite, pianinode ja harmoniumide ladu.

Rõngus

wõtab „T. Teat." ja „Tall. Uud." peale tellimisi ja kuulutusi wastu hr. Aug. Kuus.

Rakweres

wõtab Paul Erna „Tall. Teataja" ja „Tallinna Uudiste", „Peterburi Teat." ja „Meie Elu" peale tellimisi ja kuulutusi wastu.

Keilas

wõtab „Tall. Uudiste" ja „Tallinna Teataja" peale uurmaaker O. Kulp tellimisi wastu „Tall. Uudiste" tellim. ilma postirahata.

Moisekülas

wõtab „Tall. Teat." ja „Tall. Uud." peale tellimisi wastu hr. R. Jakobsoni raamatukaupl.

„Tallinna Teataja"
ja
„Tallinna Uudiste"

peale wõetakse järgmistes kohtades wäljaspool Tallinnat tellimisi wastu:
Rakweres R. Erna, (abitalitus) J. Drümanni ja E. Ambergi raamatukauplustes.
Narwas A. Raha rmtk. „Meie Elu" tal. ja A. Inthal.
Tartus M. Bares'i, J. Kaarna rmtk. ja E. Kilter „Karskuse Sõbras."
Pärnus A. Künga, raamatukauplus. ja Pärnu tarwitajateühisuse pood.
Wiljandis H. Leokese rmtk.
Walgas J. Lillipuu ja „Kultura" rmtk.
Wõrus J. Paju, Karlsoni & Songi rmtk.
Haapsalus J. Koppel ja M. Tamwerk.
Baltiskis J. Mirka ja M. Gildemann.
Paides A. Seidelbergi, M. Leesmenti rmtk. ja J. Molnik.
Kuresaares T. Liiw'i raamatukpl.
Jamburis Kiwibergi kaupl.
Kroonlinnas J. Wetto kaupl.
Peterburis „Ühiselu" raamatukaupl. Офицерская 5.
„ A. Kõddari rmtk. Мѣщанская 22.
A. Luige rmt. Вас. остр., 11 лин. д. 36
Moskwas Скорняжный пер. д. 25 кв. 3 abitalituses.)
Riias P. Kalnin, Курляндская ул. 1 ja B. Dagowitsh, уг. Бульвара Наслѣдника.
Abjas. H. Laats.
Alawveres kohaomanik M. Matwerk.
Ambias J. Kuulmata, J. Normanni ja E. Matsbecki rmtk.
Antslas J. Klasmanni rmtk.
Anias Mühlberg, wallakirj.
Ajeris M. Heimbergi kaupl.
Einmanni-Rajal K. Kull i kaupl.
Haibas Heinrichson kauplus.
Hagudis J. Lande. ja Nüütmann.
Hiiu-Kärdlas J. Kase raamatukaupl.
Wõhmas J. Ilwes.
Leisis hr. J. Kort'i raamatukaupl.
Jisakul A. Sarap ja wallak. Selli.
Juurus J. Gerber ja M. Sellin.
Järwa-Jaanis. J. Lorentzson.
Järwakandis wallakirj. K. Leo.
Jõhwis E. Sprangmanni H. Nordmanni kaupl., wallakirjutajad J. Jbrus Järwel Kiiwer Mäetaga ja Über Jõhwis.
Keawa waksalis jaamaülem.
Karksi-Nuias J. Kiusalaas.
Kehtna-Postil Rossmanni kaupl.
Kohilas J. Jurine (wabrikus.) M. Leppil ja kooliõp. Traks.
Kihelkonnal J. Hõbenik.
Kiisal H. Kreisberg.
Koigas. J. Arg.
Koiga-Jaanis postimees M. Looms.
Koiweres wallakirjut. J. Tiigenberg.
Kosel A. Greenberg, kooliõp. J. Ernesaks, kaupm. J. Urgas Äksis ja kaupmees Jürgenson Ristil.
Kaius kooliõp. Ruudi.
Kundas P. Kirschi kaupl.
Kuusalus J. Ithal ja J. Tamberg Salmistus.
Kärus A. Jaansoni kaupl.
Lehtses O. Hingenbergi kaupl.
Lihulas J. Wanajani rmtk ja wallakirj. Radiko.
Liiwal postkontori ülem A. Lagast.
Lotsal. J. Mankini rmtkpl.
Lüganuse Warjal H. Normak.
Märjamaal J. Sepp, A. Arjakse J. Tiits ja M. Kuusik.
Mõisaküläs M. Luige raamatuk.
Narwa-Jõesuus J. Retsnik.
Nissis karskuseselts „Kindlus."
Nuustakus. K. Lukkepa ja Saare raamatukplus.
Rõmmel Robinsoni kaupl.
Onurmes J. Überbach ja D. Mölder.
Padas wallakirj. Tamberg.
Penugil wallakirjut. J. Puusemp.
Piliweres kaupm. H. Strömberg.
Põltsamaal J. Wassar ja M. Jürmann.
Rakkel A. Kalmi kaupl.
Raikülas kohaomanik K. Külaots.
Rapias kaubatarwitajate ühisuse pood ja K. Asjaselt.
Rägaweres J. Lilleorg ja kooliõp. K. Kranch.
Sangastes wallak. Õunapuu Leewil.
Saaremaal, Pöidel, Lewala kulas Linnemuisl.
Sauuas kooliõp. J. Sülla
Suure-Jaanis A. Mutli rmtkpl.
Tapal Joh. Luuki kaupl.
Waimastweres kooliõp. A. Weltbach.
Waltus kaup. Niemann (Linwa poes) ja min-kooli juhataja A. Künnapuu.
Wana-Wändras kõik kaubatarwitajate-ühisuste kauplused.
Welisel J. Limberg.
Wigalas kaupm. K. Kilwak ja wallakirjut. Täker.
Wiru-Jakobis J. Karja.
Wäike-Maarjas postimees J. Ormus; ja Kiltsis kooliõp. J. Freiberg.
Wõsul kaupm. Ed. Langsepp ja Wõsu Kaubatrwitajateühisus.
Kabala jaamas wõtab wastu „Tall Teataja" ja „Tall. Uudiste" tellimisi hr. Kask.
Kabalas, Rõmmise 2 kl. ministeriumi koolis kooliõp. hr. J. Reineberg.
Pada wallamajas, Wiru-Nigula kihelkon., hr. T. Tramberg.
Kalwi wallamajas (Wiru-Nigula kihelkond) hra Woormansik.
Wiru-Nigula kiriku juures wõtawad tellimisi wastu hrad kaupmehed Saharow, Suurkaew ja Woiberg.
Ülemalnimetatud Kabala (Каннель) jaama kaudu saab „Tall. Uudiseid" ilma postirahata tellida.
Wigalas. hr. M. Kanter
Kiwi-Wigalas kirikupoe kaupmees hr. B. Ojason;
Loksal Mankini raamatukauplus.
Jädiweres hr. J. Ürike Zimandel
Welisel hr. M. Liedenberg;
Walgus hr. Riese.

Kodumaa põllumeestelt

ostetakse kaeru

suurel ja wäiksel arwul ja maksetakse kõrget hinda.

Tallinna Eesti Majanduseühisus.

Wiruwärawa puiesteel nr. 19. Wõib ka kirja teel pakkuda.

Wiimane nädal! Suur wäljamüük.

Kõiksugu willased ja poomwill seid kleidi- ja pluuseriideid, pruutidele ja leerilastele siidi ja willast kleidiriier, naisterahwa ja koolipoiste talwid, willased teki ja walget pesuriiet, willased siidi rätikud ja schallid jne. tõeste odawate hindadega

Soowitab suures wäljawalikus **J. T. Komissarow,** Wanal turul nr. 1, Scheeli panga wast

Põllumehed!

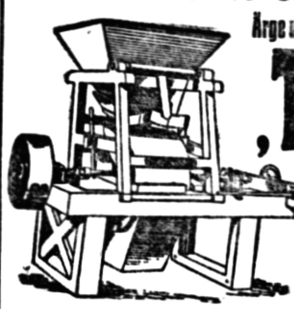

Ärge unustage omale kuulsaid

„Titan"

jahuweskid muretseda.

Kõige odawamad.
Kõige paremad
Kõige wastupidawamad ja kõige wähem jõutarwitajad.

Pealadu:

Tallinna Eesti Majanduseühisus.

Wiruwärawa puiesteel 19. Tallinnas.

Doktor GLES'I Stimulol

— on kõige parem arstirohi sugujõuetuse wastu. —

Stimulol on arstiteaduse poolt läbi katsutud ja sugujõuetuse juures kõige paremaks abinõuks tunnistatud.
Temas puuduwad ajutiselt ui ärritawad ollused, mis haigust ja närwisid pärast rohupruukimist weel pahemaks teewad.
Doktor Gles'i Stimulol kõwendab närwisid, kinnitab jõudu ja kaotab sellega ühes sugujõuetuse, nii et lühikese aja jooksul suguelu täitsa woimalik on.
Doktor Gles'i Stimuloli mõju on arstide ja paremate Europa sanatoriumide poolt kiduwääriliseks tunnistatud.

Stimuloli müüdakse igas aptegis.

Nõudke 3 nõoga wabrikumärki ja original alluminiumist paktimisekarpi.

Ladu Wenemaa jaoks:
Институтъ Доктора КАЛЬВЕ. Москва, Срѣтенка 4. Коммер. ящикъ № 598 отд. 1.
Wenekeelne broschüre Stimuloli üle saadetakse maksuta.

Prowisor Hans Saati
Wenituse-pulber

on hea rohi seesthaiguste juures, kui rinde all weninud, süda halw ja walutab, kui süüa ei taha ja pea walutab. Korraldab seedimist ja annab söögi isu. Hind 1 rubla purk.

Prowisor Hans Saati
Kihisewat Bromi

tarwitatakse närwihaiguste, peawalu, unepuuduse, ehmatuse ja rahutuste juures. Hind 1 rubla purk.

Prowisor Hans Saati
Emseri terwisesool

parandab köha, topiu- ja rinnahaigust ja kui heal ära, eht kurt kibe. Hind 75 kop. purk.

Eelnimetatud rohud on ainult siis õiged, kui igal klaasil „etiketil", wabrikum. „laew" ja aukiri „Prov. Hans Saat" peal on, mida ostjad hästi tähele pangu. Saada aptekides ja rohukauplustes. 5063

Honorrei (tripperi) wastu kõige uuem abinõu — Salo

«« Pitsh:lin »»

mõjub kiirelt ja põhjalikult ja arstide otsuse järele arwata te tõsiseks abinõuks tarwitamisejuhatus kaibi peal. Ükskõnes metallist karpides — 1 rbl. ja 1 r. 80 k. karp. Sama heasti mõjub ka terawja kronikaliste haiguste korral ja lühikese aja jooksul lõpetab kõige tangema jooksmise.

Ladu: Peterburis, Разъѣзжая ул. № 7, B. Kohn eimi aptekis. Kätte saadetakse pealepandud maksuga. Saatmisekulud posti-tariffi järel. Saada aptegites, suuremal arwul aptegi ladudes.

Uus! Uus!
Mustri-raamat

kangrutele.
Hind 5 rbl. 65 kop.
Posti kaudu tellijatele saatmisekulu 35 kop. rohkem.
Saada Tallinnas, Uus uul. (Земляная) 32, proua Marie Simmi kunstkangakudumise õdtoas.

KASINO

23. ja 24. jaan. 1912. a.

Salawäeline jõud
ehk
hüpnotiseerija mõju all

Wäga kohutaw draama 3 jaos, täis huwitawaid juhtumisi, üle 1100 meetri pikk.

Bayri mägestik.

Üks päew moodsas suwituskohas. Palju naeru.

Peale selle üks lisandus.

Kõige paremat ja kandmises wastupidawamat

= kodukoetud riiet =

leiate teie alati

Marie Simm'i kunstkudumise töötojast Uus uul. (Земляная) nr. 32.

Riide headusest annawad tunnistust hulk auhindasid.

Lõhnawad libled

kangete jookide ja limonadide jaoks.
Kaubam. „GLESCHKI & WIEDNER".
Peterburis, Стремянная 22.
Müüdakse rohukauplustes 15 ja 10 kop. eest.
Ostmise juures palume firmat tähele panna. 384

Mitmesugused teated.

Kirjawastused.

A. M., W. Kirjeldus on ülearu pikk ja liig teraw.
A. K., J. Sõnum näitab isiklik olewat ja wäikese tähtsusega, sest kus niisugusid wiinawendi ette ei tule.
E. T. N. Kirjutage ometi sisukamaid sõnumid; muidu pole meil teie saadetustega midagi peale hakata.
G. W., K. Ruumi puudusel ei saa nii pikka kirjeldust awaldada.
E. T., W.-N. Küsitud jutulisad on otias.
E. O., M. Asi on sedawõrt wäikese tähtsusega et tema pärast pikemalt waieida ei maksa. Leht tuleb kaastöö arwel.
J. L., siin. Teie kiri on täielik reklame ja sellep. ei leia meie mingi põhjust teda sõnumete sekka mahutada.
P. T. Teisest lehest maha kirjutatud juttu ei saa meie ometigi tarwitada. Sellepärast olete ilmaaegu waewa näinud.
Põhja Peeter. Wõimata awaldada.
J. M., P. Kiri on reklame laadiline ja ei sünni sellep. awaldada.
J. L., siin. Teie kirjas nõuaks iga sõna mitmekordset parandamist ja asi ise on ka wäga pikaks weninud. Ei ilmu.
J. L., L. Sõnum ringkonnakohtu otsuse üle on selgusega; sel kujul ei wõi awaldada.
Chr., T. Luuletus „Truudus" ei lähe.
J. K., siin. Saadetud kirjatööd jääwad tarwitamata.

Toimetusele saadetud raamatud.

Marie Sapas. Taimetoidud ja nende walmistamine. „Postimehe" kirjastus, Tartus 1911. 53 lhk., hind 20 kop.

Ilmateated.

23. jaanuaril s. a. kell 7 hom.

	Eelmisel päewal		Kell 7 hom.
	Kell 1 päewal	Kell 9 õhtul	
Barometer	745,7	739,4	750,1
Temperatur	—16,8	—21,0	—22,0
Pilwetus	1/4	4	4
Tuul	SW 1	S 1	SSW 1
Weepiire sadam	9,33	+0,30	+0,28
Sademed			
Torm		—	—
On oodata		—	—
Tuule flt ja jõud		—	—

73-й годъ Безпрерывнаго существованія. — Открыта подписка на 1912 годъ. LXXIII годъ изданія. — 73-й годъ Безпрерывнаго существованія.

„Музыка для всѣхъ."

бывшій
(НУВЕЛЛИСТЪ)

Существуетъ съ 1839 г. — Существуетъ съ 1839 г.

Самый старый, распространенный и всегда популярный журналъ нотъ для фортепіано и пѣнія. Нотъ на 75 руб. за 5 руб. за полный годъ получится 48 тетрадей (около 600 стр.) нотъ, что составитъ цѣнность ихъ въ отдѣльной продажѣ **на 75 рублей.**

за 5 р. — **съ перес. 6 р.**

Подписчики получаютъ:
ЕЖЕМѢСЯЧНО ДВА РАЗА ВЪ ТЕЧЕНІЕ ГОДА
24 №№ журнала и 24 приложенія
!ТРИ ПРЕМІИ!

Журналъ и приложенія составляютъ:

1-й отдѣлъ (самый журналъ). 350 стр. 75 пьесъ для фортепіано въ 2 и 3 руки, какъ-то: фантазіи, попури изъ оперъ, оперетть, и салонная современная мелодичная и красивая, не очень трудная музыка разныхъ авторовъ.

2-й отдѣлъ (приложенія). 6 тетрадей 15 новѣйшихъ танцевъ, модные вальсы, салонные танцы, кэкъ-вокъ и пр. новѣйшія произведенія этой литературы, популярнѣйшихъ русскихъ и иностранныхъ авторовъ,

3-й отдѣлъ (приложенія). 6 тетрадей 40 легкихъ пьесъ, предназначенныхъ спеціально для дѣтей, юношества и начинающихъ. Различные класси-ческ. модн. пьесы и танцы въ легкой аранжировкѣ въ 2 и въ 4 руки.

4-й отдѣлъ (приложенія). 6 тетрадей 20 романсовъ содержащихъ новѣйшія произведенія русскихъ и первоклассныхъ иностранныхъ авторовъ въ прекрасномъ русскомъ переводѣ.

5-й отдѣлъ (приложенія). 6 тетрадей 20 цыганскихъ романсовъ, выборъ изъ новѣйшихъ и популярнѣйшихъ цыганскихъ романсовъ, пользующихся большимъ успѣхомъ въ исполненіи г-жъ Вяльцевой, Паниной, Плевицкой, Шуваловой, Дулькевичъ, Сѣверскаго, Вавича, Монахова и др. популярныхъ исполнительницъ и исполнителей этого жанра.

ПЯТЬ ТОМОВЪ. Что составитъ за полный годъ **ПЯТЬ ТОМОВЪ.**

ТРИ ПРЕМІИ!

I Премія. Полная опера или фортепіано, соч. Массенэ „Вертеръ", по желанію можетъ замѣн. другой на выборъ оперой или опереттой или балетомъ или сборникомъ для пѣнія Римскаго-Корсакова „Моцартъ и Сальери". Кюи „Пиръ во время чумы" „Сельская честь". Въ 2 руки. Рахманиновъ „Алеко", „Римскій Корсаковъ", „Боярыня Вѣра Шелога". Глазунова балетъ „Времена года", „Барышня крестьянка". Ганики „Жизнь за Царя", „Русланъ и Людмила", „Аида", „Аскольдова могила", „Африканка", „Балъ Маскарадъ", „Богема", „Веселая вдова", „Волшебница куколъ" балетъ, „Въ вихрѣ вальса", „Гамлетъ", „Гугеноты", „Джіоконда", „Донъ Жуанъ", „Жидовка", „Заза", „Искатели жемчуга", „Карменъ", „Коппелія" балетъ, „Корневильскіе колокола", „Король", „Красное Солнышко", „Лакмэ", „Лоэнгринъ", „Манонъ", „Милашка", „Миньонъ", „Норма" „Орфей въ аду" оперетта, „Паяцы" „Прекрасная Елена", „Продавецъ птицъ" „Птички пѣвчія" (Перикола), „Реквіемъ", Моцарта, Россини, „Риголетто", „Ромео и Джульета", „Самсонъ и Далила", „Санта Люція", Санъ Той", „Свадьба Фигаро", „Севильскій цирюльникъ", „Сельская честь", „Сказки Гофмана", „Сонъ въ Лѣтнюю ночь", „Тангейзеръ", „Тоска", „Травіата", „Трубадуръ", „Фаворитка", „Фальстафъ", „Фаустъ", „Фенела", Фиделіо, „Фрадіаволо". Цампа Эгмонтъ „Эсмеральда" балетъ, изъ собранія сочиненій Шопена всѣ вальсы, ноктюрны, полонезы, этюды, экспромты, баллады, прелюдіи, сонаты. Мендельсона „Пѣсни безъ словъ". Легкій альбомъ танцевъ. „Балъ молодежи".

II Премія. При доплатѣ 1 руб. еще одну изъ оперъ или балетъ или сборникъ изъ перечисленныхъ при спискѣ (см. 1-я премія).

III Премія. При доплатѣ 50 коп., можно получить краткую нотную грамоту подъ названіемъ **„ПІАНИНО"** въ 12 уроковъ — школа первоначальнаго обученія игрѣ на піанино, роялѣ и фисгармоніи, составленная по новѣйшей англійской методѣ. „Этотъ совершенно новый способъ изученія игры на піанино, фисгармоніи, или американскомъ органѣ, притомъ настолько простой, что съ его помощью обучаются игрѣ въ 12 легкихъ уроковъ. Безъ сомнѣнія, это одна изъ самыхъ удачныхъ системъ, донынѣ изобрѣтенныхъ". — Къ школѣ безплатно прилагается точная фортепіанная клавіатура, для нагляд. изуч. нотъ, въ натур. велич. клавіатуры фортепіано.

Въ журналѣ помѣщается все, что есть только интереснаго, мелодичнаго и красиваго въ музыкѣ, исполняется оркестрами и на что является усиленный спросъ въ нотныхъ магазинахъ. Въ журналѣ всѣ ноты печатаются на лучшей бумагѣ крупно и ясно, по образцу самыхъ дорогихъ иностранныхъ изданій, въ большомъ общепринятомъ форматѣ. Подписка только годовая, разсрочка допускается, но на 50 коп. дороже, какъ: 3 р. 50 коп. при подпискѣ, остальные не позже 15-го апрѣля. Имѣющійся на складѣ въ огранич. колич. за прошлые годы журн. „Музыка для всѣхъ" бывш. „Нувеллистъ" желающимъ таковой пріобрѣсти высылается съ наложен. платеж. по 5 р. за годъ, за прошлый 1911 г. 6 руб.

Подробный проспектъ выс. безплатно. Редакторъ-Издатель К. В. Ивановъ.

Подписка принимается въ конторѣ редакціи журнала „Музыка для всѣхъ" (бывш. Нувеллистъ) при нотной торговлѣ и издательствѣ „Нева" К. В. Иванова. С.-Петербургъ, Литейный пр., д. 57. Телефонъ 97—45. Большой выборъ нотъ всѣхъ лучшихъ изданій. Каталогъ безплатно. Исполненіе заказовъ быстрое и аккуратное.

[illegible]